N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 6 mars 1896, kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

(1:a U. A.)

Pensionsstaten.

Angående pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar. [1.]

1:o. Kongl. Maj:t har i propositionen angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit, att förslagsanslaget till *pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar,* 100,000 kronor, måtte höjas med 170,000 kronor till 270,000 kronor.

Enligt det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1896 (bil. 1 sid. 7) har föredragande departementschefen i ärendet anfört, att utgifterna från det å nionde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar, i riksstaten för år 1896 upptaget till 100,000 kronor, uppgått år 1892 till 270,000 kronor, år 1893 till 283,770 kronor 1 öre och år 1894 till 275,000 kronor, och att någon väsentlig nedgång i dessa utgifter icke vore att emotse.

Under erinran att Riksdagen år 1876 godkände nya grunder för pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar och anvisade ett kreditiv å 73,000 kronor för beredande åt dem af pensioner, i den mån dåvarande amiralitetskrigsmanskassans inkomster dertill ej försloge, äfvensom fyllnadspensioner, samt att 1877 års Riksdag, i sammanhang med pensions-

reglering för vissa andra under sjöförsvarsdepartementet lydande verk och inrättningar, i stället för berörda kreditiv för ändamålet uppförde nu ifrågavarande förslagsanslag å 100,000 kronor, med hvilket belopp anslaget derefter årligen i riksstaten uppförts, har utskottet, då anslaget under en följd af år måst öfverskridas, funnit skäl tillstyrka Kongl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer derför,

att förslagsanslaget till pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar, nu 100,000 kronor, må höjas med 170,000 kronor och alltså i riksstaten för år 1897 uppföras till belopp af 270,000 kronor.

Angående pensioneringen af arméns gemenskap.

2:o. Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 121) har herr *A. Magnusson* på anförda skäl hemstält, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t, genom användande af befintliga tillgångar, täcktes åvägabringa en förbättrad pensionering för arméns manskap och i sådant afseende, med ändring af nu gällande bestämmelser, förordna:

att de till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa berättigade må i tre klasser indelas;

att till underhåll från nämnda kassa må uppföras i *tredje klassen*, med årligt gratial af tjugufyra kronor: a) den af manskapet vid värfvade armén, med undantag för Vermlands fältjägarecorps, som vid afskedstagandet fyllt fyratio år och tjent i minst 20 år; b) den af manskapet vid arméns jägarecorpser, hvilken uppnått fyratiofem lefnads- och tjugufem tjensteår; c) manskap vid indelta kavalleriet och infanteriet, som erhållit afsked med anmälan till underhåll på expektans, så snart den afskedade uppnått en ålder af femtio år och trettio år från hans antagande i tjenst förflutit; samt d) den som under tjenstgöring ådragit sig antingen mindre skada, hvilken vid arbete är honom till hinder, eller sådan åkomma, som kan hafva menlig inverkan på hans arbetsförmåga, äfvensom den, hvilken med utmärkt välförhållande deltagit i krig mot rikets fiender;

i *andra klassen*, med årligt gratial af fyratioåtta kronor: a) förutvarande underhållstagare i tredje klassen, så snart han upphunnit, om han vid afskedstagandet tillhört värfvade armén, sextio år samt, om han afskedats från indelta armén, sextiofem år; och b) den, som i fält mot rikets fiender eller vid annat tillfälle i kronans tjenst antingen förlorat bruket af en eller flera lemmar eller på annat sätt blifvit så svårt skadad eller ock ådragit sig sådan sjuklighet, att han i följd deraf endast i ringa mån kan med arbete bidraga till sin utkomst;

i *första klassen* med årligt gratial af sjuttiotvå kronor: a) alla underhållstagare, som uppnå sjuttiofem år, b) den, som i fält mot rikets fiender eller vid annat tillfälle i kronans tjenst förlorat arm eller ben, och c) den, som vid sådant tillfälle ådragit sig kroppsskada af sådan beskaffenhet, att skadan haft till följd vare sig sinnesrubbning eller förlust af syn eller obotlig sjukdom med deraf föranledd oförmåga att i någon mån genom arbete bidraga till sin utkomst; kunnande, der särdeles bevekande omständigheter föreligga, efter underdånig anmälan för hvarje särskildt fall underhållet i denna klass höjas till etthundra kronor årligen.

Vid 1895 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren en motion om förhöjd pensionering för arméns och flottans gemenskap. I deröfver afgifvet utlåtande yttrade statsutskottet, bland annat, att Vadstena krigsmanshuskassas behållning, som vid 1889 års slut varit 4,845,803 kronor 44 öre, allt sedan dess nedgått och vid 1893 års slut utgjort 4,778,186 kronor 68 öre. Vid sådant förhållande och då kassan ännu vore i behof af det årliga bidrag af 30,000 kronor, som den sedan år 1882 erhållit från invalidhusfonden, samt då den ökade medellifslängden och den sjunkande räntefoten måste menligt inverka på denna likasom på alla andra pensionsinrättningars finansiella ställning och mana till stor försigtighet i afseende å förbättrande af pensionsvilkoren, hade utskottet ansett med sannolikhet kunna antagas, att någon förhöjning i de från Vadstena krigsmanshuskassa utgående gratial nu icke kunde vidtagas. Utskottet hyste emellertid den förvissning, att, enär till följd af den nya härorganisationen flera indelta trupper öfverginge till värfvade samt ändrade värfningsbestämmelser tillämpades, en afsevärd nedgång i framtida tilloppet af pensionärer borde inträffa, samt att på grund deraf kassans ställning framdeles måtte kunna så förbättras, att den måtte kunna medgifva fördelaktigare pensionsvilkor för arméns gemenskap.

I enlighet med hvad utskottet på grund häraf föreslagit, blef motionen af Riksdagen afslagen.

Jemte meddelande att Vadstena krigsmanshusfond under år 1894 ytterligare nedgått, eller till 4,756,721 kronor 77 öre, får utskottet, på de af nästlidet års statsutskott anförda skäl, som fortfarande synas utskottet fullt giltiga, och då utskottet är förvissadt, att Kongl. Maj:t icke skall underlåta att, när förhållandena sådant medgifva, vidtaga förbättring i pensionsvilkoren för arméns gemenskap, hemställa,

att herr Magnussons omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Angående kostnaden för förvaltningen af småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt under år 1897.
[2.]

3:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen, i afseende å kostnaderna för *småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalts* förvaltning och verksamhet under år 1897, måtte medgifva, att Kongl. Maj:t måtte för sistnämnda år bestämma de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr blefve erforderliga; samt att de för berörda förvaltningskostnad och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel måtte af Kongl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke vore att tillgå, anvisas utaf tillgängliga statsmedel såsom förskott, att antingen ersättas af berörda afgifter i den mån de under året inginge, eller, derest sagda afgifter skulle för året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.

Emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning, hvilken öfverensstämmer med hvad de fyra sistförflutna årens Riksdagar i ämnet beslutit, har utskottet icke haft något att erinra, hvarför utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Angående anslagen under pensionsstaten.

4:o. I afseende å öfriga anslag under pensionsstaten, hemställer utskottet,

att de anslag under pensionsstaten, i hvilka förändring här ofvan icke blifvit ifrågasatt, må i 1897 års riksstat uppföras med oförändrade belopp.

Allmänna indragningsstaten.

Angående pension för länsmannen G. T. Brundin.
[3.]

5:o. Med anledning af derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att länsmannen i Seminghundra härad af Stockholms läns vestra fögderi *Gustaf Theodor Brundin* måtte från och med månaden näst efter den, under hvilken han erhölle afsked från länsmanstjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 600 kronor.

Af statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 7 november 1895 (bil. 3 sid. 24) inhemtas, bland annat, att Brundin, som vore född den 24 april 1834, år 1857 för första gången erhållit tillfälligt förordnande såsom länsman, den 9 december 1862 förordnats till länsman i Sollentuna härad och den 23 april 1864 derifrån erhållit transport till sin nuvarande tjenst; att enligt af provinsialläkaren K. Drake den 9 oktober och den 3 november 1894 utfärdade intyg Brundin, som under mer än 16 år varit besvärad af tilltagande sjuklighet, lede af svår magkatarr, andtäppa och kraftlöshet, till

följd hvaraf han ej kunde tala högt ens en kort stund eller utsätta sig för temperaturvexlingar utan att blifva i hög grad hes, vore oförmögen att sköta sin tjenst och ej kunde blifva så återställd, att han framdeles kunde komma att förrätta densamma; att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län i afgifvet utlåtande anfört, att en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i framställning till Kongl. Maj:t den 11 juni 1894 ifrågasatt förändrad reglering af länsmansdistrikten i länets vestra fögderi, hvarigenom sagda distrikt, som nu vore fem, skulle inskränkas till fyra, ej kunde genomföras förr än Brundin lemnat sin tjenst, men att, i händelse regleringsförslaget vunne godkännande, genom bifall till Brundins ansökan omedelbar tillämpning af samma förslag kunde ega rum och en länsmanslön inbesparas utan annan uppoffring för statsverket än som bestode i meddelande åt Brundin af en årlig fyllnadspension till belopp af 600 kronor, hvaremot, om Brundin i tjensten qvarstode, till dess han uppnådde 65 års ålder, han skulle vara berättigad till full pension af statsverket med 1,200 kronor, hvarför Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordat Brundins ansökan; att statskontoret, jemte tillkännagifvande att Brundin såsom länsman, förutom tjenstgöringspenningar 600 kronor och expensmedel 100 kronor, åtnjöte i lön 900 kronor jemte ålderstillägg 300 kronor, hvadan alltså den Brundin vid 65 lefnads- och 35 tjensteår, som han skulle uppnå den 24 april 1899, tillkommande pension å allmänna indragningsstaten jemlikt kongl. brefvet den 1 juni 1877 skulle utgå med 1,200 kronor, likaledes tillstyrkt bifall till ansökningen; samt att direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning meddelat, att Brundin fullgjort vilkoren för erhållande af pension från inrättningen och således vore berättigad att från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från länsmanstjensten blefve honom meddeladt, för sin återstående lifstid uppbära pension från inrättningens tjenstemannapensionsfond i 6:te klassen till årligt belopp af 600 kronor.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har departementschefen erinrat, hurusom Kongl. Maj:t genom förut samma dag fattadt beslut, i anledning af Kongl. Maj:ts befallningshafvandes omförmälda framställning om reglering af länsmansdistrikten i Stockholms läns vestra fögderi, förordnat, att sagda distrikt skulle minskas från fem till fyra, samt bemyndigat Kongl. Maj:ts befallningshafvande att, sedan länsmanstjensten i Seminghundra härad genom nuvarande innehafvarens afgång blifvit ledig, vidtaga erforderliga åtgärder för den sålunda bestämda regleringens genomförande, i den mån sådant kunde utan förnärmande af någons rätt ega rum. Ehuru, fortsätter departementschefen, den länsmanslön, som genom denna reglerings genomförande blefve ledig, behöfde tagas i anspråk för inrättande af ett nytt länsmansdistrikt i något af de nordligaste länen, der distrikten i allmänhet vore alltför vidsträckta, syntes honom dock, på grund af hvad i ärendet före-

kommit, fullgiltiga skäl förefinnas för att Brundin bereddes tillfälle att lemna tjensten mot erhållande under sin återstående lifstid af pension af statsmedel till så stort belopp, att detta tillsammans med den honom från civilstatens pensionsinrättning tillkommande pension å 600 kronor uppginge till 1,200 kronor, eller således 600 kronor årligen.

Enär Riksdagen i liknande fall, nemligen år 1892 till länsmannen P. J. Lundqvist, år 1893 till länsmannen N. E. Palmær och år 1894 åt länsmannen K. A. Freudenthal beviljat fyllnadspension till belopp af 400 kronor, har utskottet ansett fyllnadspensionen för Brundin icke böra bestämmas till högre belopp, hvarför utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att länsmannen i Seminghundra härad af Stockholms vestra fögderi Gustaf Theodor Brundin må från och med månaden näst efter den, under hvilken han erhåller afsked från länsmanstjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära fyllnadspension till så stort belopp, att detta tillsammans med pensionen från civilstatens pensionsinrättning utgör 1,000 kronor, eller 400 kronor årligen.

Angående pension för Enkan Brita Kajsa Andersson. [4.]

6:o. Med anledning af derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att förre schaktmästaren Anders Peter Anderssons enka *Brita Kajsa Andersson* måtte från och med år 1896 för sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 320 kronor.

Om Brita Kajsa Anderssons lefnadsomständigheter finnes i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 6 december 1895 (bil. 4 sid. 28) meddeladt, att hon, som vore född den 6 oktober 1832, år 1868 antagits såsom sjuksköterska vid statens jernvägsbyggnader i Vermland och sedermera oafbrutet i samma egenskap tjenstgjort, senast i Norrland, till dess hon vid arbetenas afslutande derstädes i augusti månad 1894 entledigats; att hon åtnjutit aflöning till en början efter 2 kronor för dag, men sedermera efter 3 kronor för dag eller, för år räknadt, 1,095 kronor; att hon numera lede af höggradig muskelrheumatism och försvagad synförmåga; samt att hon till följd af sin sjukdom vore mindre förmögen att med arbete sig försörja och saknade tillgångar för sitt framtida uppehälle.

Enligt hvad öfveringeniören vid statens jernvägsbyggnader vitsordat, hade Brita Kajsa Andersson städse med den största sjelfuppoffring, varmaste intresse och sällsynt duglighet omvårdat de många och stundom särdeles svåra sjukdoms- och olycksfall, som förekommit.

Kongl. jernvägsstyrelsen hade vid öfverlemnande till Kongl. Maj:t af enkan Anderssons ansökning erinrat derom, att 1894 års Riksdag anvisat lifstidsunderstöd åt sådana ända till jernvägsbyggnadens upphörande derstädes qvarstående arbetare, som uppnått 25 tjensteår och hvilkas sammanlagda lefnads- och tjensteålder uppgått till 75 år, allt förutsättningar, som af enkan Andersson uppfyldes, hvarjemte styrelsen, som föreslagit det årliga pensionsbeloppet till 320 kronor, till grund härför åberopat, att pensioner för den klass af jernvägsbyggnadspersonal, med hvilken enkan Andersson i fråga om aflöning vore närmast likställd, af sistomförmälda Riksdag fastställts till nämnda belopp.

Sedan Kongl. Maj:t den 26 april 1895 anbefalt statskontoret att afgifva utlåtande i ärendet samt tilldelat enkan Andersson en gratifikation af 320 kronor från sjette hufvudtitelns anslag till extra utgifter, hade statskontoret, som framhållit, hurusom tillbörligt afseende borde fästas vid den synnerligen ansträngande tjenstgöring, som med enkan Anderssons kall måste varit förenad, funnit sig böra understödja jernvägsstyrelsens framställning.

Enär samtliga de arbetare vid statens jernvägsbyggnader, för hvilka 1894 års Riksdag beviljade pensioner till belopp af 200 kronor årligen, hade tjenstgjort betydligt längre tid än enkan Brita Kajsa Andersson och flera af dem jemväl uppnått högre lefnadsålder, samt för åtskilliga andra arbetare vid dessa jernvägsbyggnader pensionen bestämdes till 160 kronor, har utskottet ansett den för henne nu föreslagna pensionen böra begränsas till 200 kronor, hvarför utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att förra sjuksköterskan vid statens jernvägsbyggnader, enkan Brita Kajsa Andersson må från och med år 1896 för sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 200 kronor.

Angående pension för häradsskrifvaren I. W. Melén. [5.]

7:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att häradskrifvaren i Skara fögderi af Skaraborgs län *Israel Walter Melén* måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhölle afsked från häradsskrifvaretjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 2,000 kronor.

Af statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 31 december 1895 (bil. 5, sid. 31) inhemtas, att Melén, som vore född den 4 juni 1838 och den 26 september 1862 antagits till extra ordinarie kammarskrifvare i kammarkollegium, efter att hafva vid flerfaldiga tillfällen enligt förordnande bestridt häradsskrifvaretjenst, den 28 augusti 1874 förordnats att tills vidare bestrida

sin nu innehafvande häradsskrifvaretjenst, hvarå han den 12 juni 1880 erhållit fullmagt, samt att enligt ett af förste stadsläkaren i Skara H. E. Collvin den 10 september 1895 utfärdadt intyg Melén sedan nära tjugu år lidit af kronisk ryggmärgssjukdom (tabes dorsalis), hvilken sjukdom medfört fullkomlig *blindhet* samt förlamning i benen, och att han på grund af denna sjukdom, som vore helt och hållet *obotlig*, för sin återstående lifstid vore urståndsatt att sköta sin tjenst.

Konungens befallningshafvande i Skaraborgs län, som tillstyrkt bifall till ansökningen, hade dervid anfört, att Melén, hvilken till följd af sin sjukdom icke kunnat fullgöra vilkoren för att komma i åtnjutande af ålderstillägg, uppbure i lön allenast 2,000 kronor årligen; att hans ekonomiska ställning icke vore sådan, att kan kunde taga afsked utan att komma i åtnjutande af pension åtminstone till detta belopp; samt att Meléns vidare bibehållande i statens tjenst icke kunde vara för det allmänna gagneligt, utan det fast hellre måste anses olämpligt, att hans tjenst ytterligare under flera år upprätthölles på förordnande, äfven om svårighet icke skulle möta för erhållande af duglig vikarie.

Uti den 29 november 1895 afgifvet utlåtande hade statskontoret — jemte meddelande, att löneförmånerna vid sökandens tjenst utgjorde 2,000 kronor lön och 950 kronor tjenstgöringspenningar jemte ålderstillägg efter tio års tjenstetid med 500 kronor, af hvilket sökanden likväl hittills icke kunnat komma i åtnjutande — vidare på anförda skäl funnit sig ega anledning tillstyrka framställning till Riksdagen att bevilja Melén pension från allmänna indragningsstaten, dervid dock, vid det förhållande att Melén redan uppnått den för pension från civilstatens pensionsinättning erforderliga lefnadsålder, det syntes statskontoret kunna ifrågasättas, huruvida icke den pension, som borde af Riksdagen äskas, kunde nedsättas med så stort belopp, som motsvarande hvad Melén, efter erläggande af bristande årsafgifter, kunde blifva berättigad att uppbära i pension från civilstatens pensionsinrättning.

Härefter hade jemväl direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning den 21 december nästlidet år afgifvit infordradt utlåtande och dervid meddelat, att Melén, derest afsked honom nu beviljades, icke vore berättigad till pension från nämnda inrättning, enär han hittills icke erlagt årliga afgifter till pensionsinrättningens kassa för längre tid än 21 år 4 månader och alltså ännu icke fullgjort de i reglementet för civilstatens pensionsinrättning den 23 november 1888 stadgade vilkor för pensions erhållande; men att, derest Melén, som i öfrigt fullgjort berörda vilkor, förrän han erhölle afsked från tjensten erlade till pensionsinrättningen bristen i trettio års afgifter med 728 kronor, Melén blefve berättigad att från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked honom beviljades, åtnjuta för sin återstående lifstid

pension från civilstatens tjenstemannapensionsfond i fjerde klassen till årligt belopp af 1,200 kronor.

Departementschefen hade, enär Melén icke torde kunna förpligtas att, på sätt af statskontoret ifrågasatts, till civilstatens pensionsinrättning erlägga de årsafgifter, som erfordrades för att han skulle vinna rätt att från sagda inrättning erhålla pension, hemstält, att hela pensionsbeloppet, 2,000 kronor, borde föreslås att utgå af allmänna indragningsstaten.

Om ock, på sätt direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning meddelat, Melén icke är berättigad att från nämnda inrättning uppbära hel pension af 1,200 kronor om året, innan han erlagt bristen i 30 års afgifter med 728 kronor, synas dock bestämmelserna om s. k. sjuklighetspensioner från pensionsinrättningen vara i detta fall tillämpliga. I 22 § af det för inrättningen den 23 november 1888 utfärdade reglemente föreskrifves nemligen, att, om delegare, innan han uppnått 55 års ålder och varit i rikets tjenst trettio år, af hvilka minst 20 år i ordinarie syssla, genom iråkad obotlig sjukdom blifver alldeles oförmögen att sin tjenst vidare bestrida och saknar annat tillfälle till försörjning än det han af tjensten innehaft, är sådan delegare berättigad att af pensionsinrättningen för sin öfriga lifstid förses med efter hans ålder och tjenstetid samt pensionens belopp i den klass, hvartill han hör, lämpadt underhåll, på sätt 24 § i reglementet närmare bestämmer. Berörda 24 § innehåller, bland annat, att, om den sjukes oförmögenhet till tjenstgöring och behof af understöd tillförlitligen styrkts samt han tjenat öfver 10 men ej fulla 20 år, eger han undfå, om han är ogift eller enkling utan barn, hälften, och, om han är gift eller enkling med pensionsberättigadt barn, två tredjedelar af hel pension, samt om han tjenat öfver 20 men ej fulla 25 år, är han berättigad att undfå, om han är ogift eller enkling utan barn, två tredjedels och, om han är gift eller enkling med pensionsberättigadt barn, trefjerdedels pension; börande behöriga afgifter till pensionsinrättningen vara för den föregående tjenstetiden inbetalda.

Då nu Melén tjenat öfver 21 år och för hela denna tjenstetid erlagt afgifter, synes han, som, enligt hvad utskottet inhemtat, är gift, alltså, efter ansökning, kunna vara berättigad att från civilstatens pensionsinrättning erhålla pension till belopp af 900 kronor. Utskottet har derför velat tillstyrka beviljande af en fyllnadspension för honom till belopp af 1,100 kronor, ankommande sedan på honom sjelf, huruvida han hellre vill genom erläggande af bristen i 30 års afgifter förskaffa sig hel pension från pensionsinrättningen. Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att häradskrifvaren i Skara fögderi af Skaraborgs län Israel Walter Melén må från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked från häradsskrifvaretjensten, utöfver den pension, han må från civilstatens pensionsinrättning erhålla, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig fyllnadspension af 1,100 kronor.

Angående pension för länsmannen J. F. Klefbouhm. [6.]

8:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att länsmannen i Södra Möre härads södra distrikt af Kalmar län *Johan Fredrik Klefbouhm* måtte från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked från tjensten honom beviljades, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,200 kronor.

Af förenämnda statsrådsprotokollet öfver civilärenden (bil. 5, sid. 34) inhemtas, att Klefbouhm, hvilken, född den 5 mars 1849, år 1876 antagits till e. o. landskanslist, den 17 december 1877 konstituerats till sin innehafvande länsmanstjenst samt den 14 juni 1881 förordnats till extra landsfiskal inom södra Möre härad, enligt ett af provinsialläkaren C. B. Gille den 3 april 1895 utfärdadt intyg, lede af fullständig blindhet till följd af en kronisk synnervsjukdom, som börjat för omkring sju år sedan, och enligt bemälde läkares åsigt ej komme att återfå sin syn;

att Konungens befallningshafvande i Kalmar län, som öfverlemnat Klefbouhms ansökning till Kongl. Maj:t, dervid anfört att, då tjenstledighet icke kunde Klefbouhm förvägras, det vore för honom, som egde att under sin tjenstledighet oafkortadt uppbära lön och ålderstillägg med tillhopa 1,200 kronor, likgiltigt, huruvida han qvarstode i tjensten eller afginge med den begärda pensionen, men att deremot det allmännas intressen ovilkorligen lede deraf, att tjenstgöringen i berörda distrikt, som vore det besvärligaste inom länet, måste år efter år uppehållas af otillräckligt aflönade vikarier, hvilka till men för tjensten tvingades att på enskild väg söka skaffa sig fyllnad i hvad till deras uppehälle erfordrades; att olägenheterna för tjensten af detta tillstånd särskildt visade sig, om man toge i betraktande, att nitton år återstode, innan Klefbouhm blefve berättigad att afgå med pension från allmänna indragningsstaten; äfvensom att det så mycket mindre kunde antagas att han, hvilken efter nio år vore berättigad att afgå med 600 kronors pension från civilstatens pensionsinrättning, skulle af denna rättighet sig begagna, som han, enligt hvad vederbörande kronofogde hos länsstyrelsen vitsordat, med hustru och tre minderåriga barn lefde under så knappa förhållanden, att åtnjutan-

det af full lön med ålderstillägg eller motsvarande pension utgjorde ett oeftergifligt vilkor för hans och hans familjs ekonomiska existens; samt

att statskontoret uti afgifvet utlåtande den 29 november 1895 — jemte meddelande att aflöningsförmånerna vid ifrågavarande tjenst utgjordes af lön 900 kronor, tjenstgöringspenningar 600 kronor och expensmedel 100 kronor, hvartill för Klefbouhm komme ålderstillägg å lönen enligt kongl. brefvet den 27 januari 1888 med 300 kronor — tillstyrkt bifall till ansökningen.

I enlighet med de af utskottet här ofvan under punkt 7:o omförmälda bestämmelser angående så kallade sjuklighetspensioner från civilstatens pensionsinrättning, synes Klefbouhm, som tjenat sedan år 1877 och för sin tjenstetid till nämnda pensionsinrättning erlagt afgifter, berättigad att, efter ansökning, från inrättningen erhålla två tredjedelar af hel pension, eller alltså 400 kronor. Utskottet har derför för Klefbouhm velat tillstyrka en fyllnadspension från allmänna indragningsstaten till belopp af 800 kronor, hvarigenom han skulle i pension sammanlagdt komma att uppbära 1,200 kronor. Utskottet får derför hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att länsmannen i Södra Möre härads södra distrikt af Kalmar län Johan Fredrik Klefbouhm må från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked från tjensten honom beviljas, utöfver den pension han må erhålla från civilstatens pensionsinrättning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig fyllnadspension af 800 kronor.

Angående pension för kartografen C. E. Dahlman. [7.]

9:o. Kongl Maj:t har föreslagit, att kartografen *Carl Edvard Dahlman* måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder han afginge från sin befattning såsom kartograf, under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten en årlig pension af 2,800 kronor.

Enahanda framställning hade Kongl. Maj:t, efter ansökning af Dahlman, aflåtit till nästlidna års Riksdag; och yttrade statsutskottet i anledning deraf, att, enär handlingarna i ärendet icke utvisade, att kartografen Dahlman vore af sjukdom eller ålderdomssvaghet förhindrad att vidare bestrida sin befattning, utan i sådant afseende endast anförts, att den tidpunkt torde vara kommen, då det både för hans egen skull vore billigt och för det ekonomiska kartverket af vigt att tillfälle bereddes honom att afgå med pension, och det således finge antagas, att han fortfarande vore i besittning af erforderliga krafter för uppehållande af tjensten, utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka

förslaget om pensions beviljande till kartografen Dahlman, hvadan utskottet, som vid sådant förhållande saknat anledning ingå i pröfning af pensionsbeloppet, hemstälde att Kongl. Maj:ts framställning ej måtte af Riksdagen bifallas.

Enligt utskottets hemställan blef Kongl. Maj:ts berörda framställning vid gemensam votering af Riksdagen afslagen med 178 röster mot 177.

Af ofvanberörda statsrådsprotokoll öfver civilärenden (bil. 5 sid. 37) inhemtas, att chefen för rikets allmänna kartverk, som i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 6 december 1895 ånyo upptagit frågan om beredande af pension af 2,800 kronor åt Dahlman, med bifogande af ett utaf förste bataljonsläkaren A. Nettelblad den 30 november 1895 afgifvet intyg, deruti denne betygat, att kartografen Dahlman, som är född den 3 november 1828, på grund af sin ålder samt i följd af en fortgående muskelförlamning i högra handen ej längre voro i besittning af för uppehållande af hans tjenst erforderliga krafter, anfört, att af berörda intyg syntes med all tydlighet framgå, att Dahlman, till hvilkens åligganden hufvudsakligen hörde fältmätning och renritning af det uppmätta, ej längre vore i besittning af de härför erforderliga krafter, i det åldern vore honom till hinder hufvudsakligast vid fältarbetena och den i tilltagande stadda muskelförlamningen i högra handen vore till hinder vid ritning så väl under fält- som byråarbetena; samt att kartverkschefen ej såge sig i stånd att så leda kartverkets arbeten, att ett mot de anslagna medlen svarande arbetsutbyte erhölles, så vida ej kartverkets i förhållande till arbetenas omfång knappt tilltagna personal i sin helhet bestode af arbetskraftiga medlemmar.

Statskontoret hade den 13 december 1895 afgifvit utlåtande i ärendet och deruti, med åberopande af sitt förut afgifna utlåtande i frågan och innehållet af det nu företedda läkarebetyget, förordat bifall till den af kartverkschefen gjorda framställningen.

Då alltså numera styrkts, att Dahlman ej är i besittning af för uppehållande af hans tjenst erforderliga kroppskrafter, torde någon pension böra honom beviljas. Med afseende å beskaffenheten af hans tjenstgöring och då han icke vidkänts afgifter för sin framtida pensionering, har utskottet emellertid ansett pensionen skäligen böra bestämmas till samma belopp, som kommisionslandtmätare ega att i pension åtnjuta, eller 1,600 kronor, hvarför utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att kartografen Carl Edvard Dahlman må från och med månaden näst efter den, hvarunder han afgår från sin befattning såsom kartograf, under sin åter-

stående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten en årlig pension af 1,600 kronor.

Angående pension för e. o. professoren C. J. Norrby. [8.]

10:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att å allmänna indragningssstaten måtte åt extra ordinarie professorn i praktisk teologi vid universitetet i Upsala *Carl Julius Norrby* beviljas en årlig pension af 3,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken han efter uppnådda 65 lefnadsår afginge från tjensten.

Af det statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 31 december 1895 (bil. 2, sid. 9) inhemtas, att Norrby, som vore född den 8 juli 1831, alltså under innevarande år uppnådde 65 lefnadsår; att han tjenstgjort såsom pastorsadjunkt i Fårö pastorat och domkyrkoadjunkt i Visby från den 22 juni 1855 till den 12 september 1864, såsom lektor vid högre lärarinneseminariet från sistnämnde dag till och med den 31 juli 1872 och såsom kyrkoherde i Närs pastorat från och med den 1 augusti samma år till den 1 september 1879; att han, som den 14 oktober 1878 utnämnts till assistent på den praktiska linien inom teologiska fakulteten vid universitetet i Upsala, uppehållit denna befattning från och med höstterminen 1879 till och med vårterminen 1882; att han den 1 september sistnämnda år utnämnts till sin nu innehafvande extra ordinarie professur; att Norrby, enligt vederbörliga tjenstgöringsbetyg, så väl innehaft flera förordnanden såsom ordinarie professor m. m. som ock med utmärkt nit och skicklighet fullgjort sina åligganden i de olika befattningar han bestridt;

att det större akademiska konsistoriet vid universitetet i Upsala äfvensom kanslern för rikets universitet till bifall förordat ansökningen; samt att statskontoret uti afgifvet utlåtande anfört, att enligt beslut vid 1873 års riksdag och kongl. brefvet den 6 juni samma år vore universitetens professorer och adjunkter samt bibliotekarier och räntmästare berättigade att, om de efter uppnådda 65 lefnadsår göra ansökan om afsked, å allmänna indragningsstaten uppföras till åtnjutande af pension för professor, bibliotekarie och räntmästare af 4,500 kronor samt för adjunkt af 2,500 kronor, och att de extra ordinarie professorerna, hvilka enligt 1877 års riksdagsbeslut och kongl. brefvet den 1 juni samma år borde ersätta universitetsadjunkterna, hittills icke hade fått sig tillagd pensionsrätt, äfvensom att statskontoret, som redan i utlåtande den 22 november 1888 haft tillfälle att yttra sig rörande behofvet och billigheten deraf, att rätt till pension å allmänna indragningsstaten tillerkändes jemväl ifrågavarande klass af akademiska lärare, alltså, med afseende å de skäl, som både nu och tillförene blifvit åberopade för extra ordinarie universitetsprofessorers pensionsrätt, och då Norrby vid den tid, den begärda pensionen skulle komma att af honom tillträdas, uppnått

65 lefnadsår och mer än 40 år varit verksam såsom församlings-, seminarie- och universitetslärare, samt då det ifrågasatta pensionsbeloppet ingalunda kunde anses för högt, hemstälde om bifall till den gjorda ansökningen.

I anledning af Kongl. Maj:ts derom aflåtna proposition beviljades af 1877 års riksdag medel för e. o. professorsbeställningar vid universiteten; men i olikhet med hvad vid inrättande af nya tjenster eljest plägat ega rum, ifrågasatte Kongl. Maj:t icke, att pensionsrätt skulle beredas nämnda tjensteinnehafvare. En sådan pensionsrätt måste alltså hafva ansetts obehöflig för dessa beställningar, hvilka torde böra betraktas såsom öfvergångsplatser till de ordinarie professorsbefattningarna. Vid sådant förhållande kan det icke vara lämpligt, att en eller annan innehafvare af e. o. professorsbefattning tillförsäkras en rätt, som icke ansetts böra tillkomma samtliga innehafvare af sådana befattningar. Härtill kommer, att när Norrby sökte sin e. o. professorsbeställning, det icke borde hafva varit honom obekant, att pensionsrätt ej var med densamma förenad. Någon skyldighet för honom att vid viss lefnadsålder afgå från tjensten, hvilken han endast i 13 år innehaft, är ej heller föreskrifven. Utskottet finner sig fördenskull sakna skäl tillstyrka beviljande af den föreslagna pensionen, hvarför utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej må af Riksdagen bifallas.

Angående pension för lektorn A. V. Lönnegren. [9.]

11:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att åt lektorn vid allmänna läroverket i Luleå *August Valfrid Lönnegren*, måtte beviljas en årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 2,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från lektorstjensten kunde varda honom beviljadt.

I ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden upplyses, att Lönnegren, som är född den 7 januari 1842, den 18 oktober 1871 utnämnts till ordinarie lektor vid läroverket i Luleå, men från och med höstterminen 1879 på grund af svag hörsel åtnjutit ständig tjenstledighet och numera, enligt intyg af stadsläkaren i Vexiö A. E. Goldkuhl, lede af så höggradig obotlig döfhet, att han för all framtid vore oförmögen att bestrida sin läraretjenst.

Sedan ej mindre vederbörande rektor sig yttrat, än äfven domkapitlet i Hernösand, under framhållande af de olägenheter, som genom sökandens långvariga tjenstledighet förorsakades läroverket, i afgifvet utlåtande tillstyrkt bifall till ansökningen, hade statskontoret, hvars yttrande infordrats med tillkännagifvande att Lönnegren enligt gällande stat egde åtnjuta lön till belopp af 2,500 kronor jemte ålderstillägg derå, enligt kongl. brefvet,

den 19 januari 1877, med 500 kronor, anfört, att, då sökanden i mer än sexton år varit och för all framtid vore oförmögen att bestrida sin läraretjenst, det ville synas statskontoret, som om nödig omtanke om läroverkets bästa kräfde, att åtgärd vidtoges, som kunde göra det möjligt att besätta den ifrågavarande lektorstjensten med en tjenstbar innehafvare; och ansåge sig statskontoret på denna grund böra tillstyrka proposition till Riksdagen om pension för Lönnegren till belopp af 2,500 kronor årligen.

Med afseende derå att Lönnegren endast är 54 år och allenast 8 år tjenstgjort såsom ordinarie lärare samt enär han, om än på grund af sin döfhet otjenstbar såsom lärare, icke är oförmögen till annan verksamhet, sådan han jemväl, enligt hvad utskottet inhemtat, utöfvar, har utskottet ansett den för honom föreslagna pensionens belopp skäligen böra begränsas till 1,500 kronor.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att åt lektorn vid allmänna läroverket i Luleå August Valfrid Lönnegren beviljas en årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 1,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från lektorstjensten kan varda honom beviljadt.

Angående pension för läroverksadjunkten C. J. E. Aurell. [10.]

12:o. Med anledning af derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att adjunkten vid allmänna läroverket i Nyköping *Claës Johan Emil Aurell* måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från tjensten blefve honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,500 kronor.

Af förenämnda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden (bil. 2 sid. 12) inhemtas, att rektorn vid omförmälda läroverk S. Wägner gjort ansökning till Kongl. Maj:t om årlig pension å 1,500 kronor åt Aurell, hvilken, född den 17 juni 1841 och således nu i en ålder af 54 år, tjenstgjort såsom vikarierande lektor under läsåret 1864—1865 och den 4 juli 1866 utnämnts till adjunkt vid läroverket. Aurell, som redan under de första åren efter utnämningen lidit af sinnesrubbning, hade alltsedan höstterminen 1878 åtnjutit och åtnjöte fortfarande tjenstledighet på grund af sinnessjukdom; och vore dels genom ett af hospitalsläkaren i Nyköping J. W. Granberg den 27 oktober 1894 utfärdadt intyg styrkt, att Aurells sinnessjukdom öfvergått i obotligt stadium, så att ingen utsigt funnes, att han någonsin skulle kunna återtaga sin tjenst, dels ock af lasarettsläkaren i Mariestad, P. Söder-

mark, som sedan någon tid haft Aurell under sin behandling, under den 4 oktober 1895 intygadt, att Aurell lede af partiel sinnesrubbning, att på grund af hans mångåriga sjuklighet ingen utsigt funnes till förbättring af vare sig det fysiska eller psykiska tillståndet, samt att han vore alldeles oförmögen att vidare återtaga sin tjenstgöring vid läroverket.

Enligt en vid rektor Wägners skrifvelse fogad handling hade Aurells förmyndare, adjunkten vid samma läroverk J. C. Ekstrand, under förutsättning att en årlig pension af 1,500 kronor komme att beviljas Aurell, medgifvit, att denne måtte erhålla afsked från adjunktstjensten och uppföras å allmänna indragningsstaten.

Så väl domkapitlet i Strengnäs som statskontoret hade, öfver ansökningen hörda, tillstyrkt bifall till densamma under framhållande deraf, att det vore af stor vigt för läroverket, att Aurells lärarebebefattning blefve besatt med ordinarie innehafvare.

Enär Aurell sedan länge lidit af obotlig sinnessjukdom, har utskottet funnit lämpligt, att någon pension honom beredes, på det att hans lärarebefattning må kunna blifva med annan ordinare innehafvare besatt; men då Aurell endast uppnått en ålder af 54 år och allenast i 12 år tjenstgjort såsom ordinarie adjunkt samt icke eger familj att försörja eller, så vidt upplyst är, befinner sig i knappa omständigheter, har utskottet ansett pensionen böra begränsas till 1,000 kronor, hvilket belopp torde vara fullt tillräckligt för beredande åt honom af vård och underhåll, vare sig hos enskilde eller å allmän vårdanstalt.

Utskottet hemställer fördenskull,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att adjunkten vid allmänna läroverket i Nyköping Claës Johan Emil Aurell må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från tjensten varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,000 kronor.

Angående pension för teckningsläraren P. C. W. Klein. [11.]

13:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att åt läraren i teckning vid allmänna läroverket i Malmö *Peder Caspar William Klein* måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhölle afsked från tjensten, beviljas pension å allmänna indragningsstaten för hans återstående lifstid till ett hans innehafvande lön motsvarande belopp af 1,500 kronor årligen.

Af det bilagda statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 31 december 1895 (bil. 2, sid. 13) inhemtas, att Klein är född den 23 februari 1822 och således 73 år gammal; att han, som den 19 september 1853 antagits till lärare i frihandsteckning och modellering vid tekniska elementarskolan i Malmö, innehaft denna befattning till den 16 augusti 1864; att han under läsåret 1858—1859 tjenstgjort såsom vikarierande lärare i teckning vid ofvannämnda allmänna läroverk och den 14 september 1859 erhållit konstitutorial å samma tjenst, hvilken han derefter utan afbrott bestridt till vårterminen 1895; att Klein, som sålunda under en tid af 42 år varit anställd i statens tjenst och öfver denna sin tjenstgöring erhållit synnerligen fördelaktiga vitsord, enligt läkarebetyg nu mera lider af ofta påkommande nervsmärtor (ischias) och sedan början af innevarande år åtnjöte tjenstledighet; att domkapitlet i Lund tillstyrkt bifall till ansökningen och dervid framhållit vigten af att sökandens tjenst icke för en obestämd framtid komme att uppehållas af vikarier; samt att statskontoret erinrat, hurusom sökanden redan för snart fyra år sedan uppfylt de för lärare vid allmänna läroverk bestämda vilkor för erhållande af pension å allmänna indragningsstaten, men att frågan om tecknings- och musiklärares pensionsrätt i hvarje särskildt fall ansetts böra underställas Riksdagens pröfning, hvarjemte statskontoret meddelat, att Kleins aflöning såsom teckningslärare vid ifrågavarande allmänna läroverk utgjorde 1,000 kronor med derå beviljade ålderstillägg af 500 kronor eller tillsammans 1,500 kronor.

Utskottet, som ansett den för Klein föreslagna pensionen skäligen bör nedsättas till 900 kronor eller till samma belopp, som år 1887 beviljades i pension till teckningsläraren J. G. Löfvengren, hemställer fördenskull,

> att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att åt läraren i teckning vid allmänna läroverket i Malmö Peder Caspar William Klein må från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från tjensten, beviljas pension å allmänna indragningsstaten för hans återstående lifstid till belopp af 900 kronor årligen.

Angående pension för vaktmästaren F. O. Söderbergs enka. [12.]

14:o. Med anledning af Kongl. Maj:ts framställning om pension till vaktmästaren vid tekniska högskolans fackskola för bergsvetenskap Frans Oscar Söderbergs enka *Margareta Elisabet Söderberg*, född Thorslund, och under hänvisning till bilagda statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden (bil. 2, sid. 14) får utskottet, som dock ansett pensionen böra utgå icke från den 1 juni 1895 utan från och med år 1896, hemställa,

att å allmänna indragningsstaten må uppföras en årlig pension för vaktmästaren vid tekniska högskolans fackskola för bergsvetenskap Frans Oscar Söderbergs enka Margareta Elisabet Söderberg, född Thorslund, till belopp af 200 kronor, att utgå från och med år 1896.

Angående pension för vaktmästaren J. Hagström. [13.]

15:o. I enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och under åberopande af hvad till stöd derför i nyssnämnda statsrådsprotokoll (bil. 2, sid. 15—17) anförts, får utskottet hemställa,

att vaktmästaren vid nationalmuseum *Johan Hagström* må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder honom beviljadt, för sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 500 kronor.

Angående pension för vaktmästaren G. Andersson. [14.]

16:o. På derom gjord framställning har Kongl. Maj:t föreslagit, att vaktmästaren vid musikaliska akademien *Gustaf Andersson* måtte från och månaden näst efter den, i hvilken afsked blefve honom beviljadt, för sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 600 kronor.

Kongl. Maj:t hade till nästlidna års Riksdag gjort enahanda framställning, men fann Riksdagen, i enlighet med hvad statsutskottet i afgifvet utlåtande hemstält, att, enär handlingarna icke utvisade, att Andersson vore af sjukdom oförmögen till vidare tjenstgöring, Kongl. Maj:ts framställning icke borde bifallas.

Utöfver hvad i ärendet vid nästföregående års riksdag förekommit, har af förenämnda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden (bil. 2, sid. 17) inhemtats, att Andersson, enligt ett af regementsläkaren E. R. Petersson den 7 september 1895 afgifvet läkarebetyg, lede af mycket betydliga åderbråck å båda benen med återkommande inflammation deri samt af försvagad hjertverksamhet, hvilka åkommor högst väsentligt inskränkte hans tjenstduglighet och arbetsförmåga, så att han, som är född den 1 februari 1826, vid sin framskridna ålder ej kunde nöjaktigt bestrida de mångfaldiga göromål, som tillhörde hans vaktmästarebefattning.

I den af musikaliska akademien till Kongl. Maj:t nu gjorda framställning, hade akademien föreslagit pensionens belopp till 750 kronor årligen, motsvarande Anderssons kontanta lön, hvarefter statskontoret, som öfver framställningen afgifvit yttrande, under åberopande af hvad i dess förut i frågan afgifna utlåtande anförts och med afseende å innehållet af det angående

Anderssons helsotillstånd nu aflemnade läkarebetyget, hemstält, det Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att bevilja Andersson en årlig pension å allmänna indragningsstaten af 600 kronor.

Utskottet, som finner skäligt att den för Andersson ifrågasatta pensionen bestämmes till samma belopp, 500 kronor, som Kongl. Maj:t, enligt hvad utskottet i nästföregående punkt omförmält, föreslagit och utskottet tillstyrkt för vaktmästaren Hagström, hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att vaktmästaren vid musikaliska akademien Gustaf Andersson må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder honom beviljadt, för sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 500 kronor.

Angående pension för seminarie-adjunkten J. Lind. [15.]

17:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit att å allmänna indragningsstaten måtte uppföras årlig pension till ett belopp af 3,000 kronor åt adjunkten vid folkskolelärareseminariet i Göteborg *Johan Lind*, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhölle afsked från sin tjenst.

Såsom af förenämnda statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden (bil. 2, sid. 19) inhemtas, hade Lind, som vore född den 12 juni 1820 och den 7 augusti 1861 blifvit medelst konstitutorial antagen till andra lärare vid ofvannämnda folkskolelärareseminarium samt den 7 juli 1865 erhållit fullmagt såsom hufvudlärare eller adjunkt derstädes, hos Kongl. Maj:t anhållit om pension med 3,000 kronor för år, eller samma belopp, som enligt Kongl. brefvet den 16 mars 1858 tillkomme adjunkt i högsta lönegraden vid allmänt läroverk, och till stöd för sin ansökan anfört, att då folkskolelärareseminarierna erhållit sin nya organisation, Riksdagen, på Kongl. Maj:ts framställning beslutit, att adjunkternas vid nämnda läroanstalter löneförmåner skulle blifva lika stora som adjunkternas vid allmänna läroverken, hvaraf den slutsats kunde dragas, att seminariiadjunkterna borde åtnjuta äfven lika stora pensioner som adjunkterna vid de allmänna läroverken.

Domkapitlet i Göteborg, som öfverlemnat ansökningen till Kongl. Maj:t hade förordat densamma.

Statskontoret hade i afgifvet utlåtande i ärendet anfört, att Lind, som af seminariets rektor vitsordats hafva med stort nit och stor skicklighet fullgjort sina åligganden, enligt ett af vederbörlig läkare den 14 november 1895 utfärdadt intyg till följd af nedsatt hörselförmåga och kronisk reumatism vore urståndsatt att vidare tjenstgöra vid läroverket;

att aflöningen för adjunkt vid ofvan nämnda folkskolelärareseminarium utgjordes af lön å stat 1,500 kronor, hvartill för sökanden komme personella lönetillägg med 2,000 kronor samt tillfällig löneförbättring å extra stat 250 kronor;

att då Lind vid fylda 75 år räknade 34 års oafbruten anställning vid folkskolelärareseminariet i Göteborg, han skulle, derest de för civile tjenstemäns i allmänhet och lärarnes vid elementarläroverken rätt till pension å allmänna indragningsstaten enligt äldre författningar fastställda grunder vore tillämpliga å lärarne vid folkskolelärareseminarierna, redan för omkring fyra år sedan varit berättigad till pension å nämnda stat till belopp af 3,000 kronor, men att, då så icke vore förhållandet, statskontoret funnit denna pensionsfråga böra hänskjutas till Riksdagens pröfning, hvarför statskontoret hemstält om aflåtande till Riksdagen af proposition om beviljande åt Lind af en årlig pension till berörda belopp å allmänna indragningsstaten.

Utskottet, som anser någon pension böra adjunkten Lind vid hans höga ålder och rätt långa tjenstetid beredas, har dock, enär han enligt gällande bestämmelser icke är berättigad till pension samt så vidt handlingarne utvisa, icke befinner sig i behöfvande omständigheter eller har familj att försörja, fnnnit pensionens belopp skäligen böra begränsas till 2,000 kronor.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att å allmänna indragningsstaten må uppföras årlig pension till ett belopp af 2,000 kronor åt adjunkten vid folkskolelärareseminariet i Göteborg Johan Lind, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från sin tjenst.

Angående pension för teckningslärarinnan E. A. Nyberg. [16.]

18:o. Med anledning af derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att å allmänna indragningsstaten måtte uppföras årlig pension till ett belopp af 900 kronor till lärarinnan i teckning vid folkskolelärarinneseminariet i Stockholm *Emma Amalia Nyberg,* att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken hon erhölle afsked från sin tjenst.

Af det bilagda statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 31 december 1895 (bil. 2, sid. 20) inhemtas, att lärarinnan Nyberg, som vore född den 16 augusti 1832, alltsedan den 1 oktober 1865 tjenstgjort vid folkskolelärarinneseminariet i Stockholm, under hvilken tid hon med utmärkt skicklighet och lika utmärkt nit och pligttrohet fullgjort sina åligganden, men numera vore bruten af sjukdom, lede af nedsatta kroppskrafter och försvagad synförmåga, enligt hvad för henne utfärdadt läkarebetyg utvisade; att Stockholms stads konsistorium hemstält om bifall till ansökningen och dervid, bland annat, i fråga om beloppet af den blifvande pensionen funnit

detta lämpligen böra beräknas efter samma grund som pensionen på andra verksamhetsområden eller till 80 procent af lönen; samt att statskontoret — under meddelande, att, enligt kongl brefvet den 18 maj 1878 lönen för läraren i teckning vid folkskolelärarinneseminariet i Stockholm utgjorde 800 kronor, hvartill för lärarinnan Nyberg komme ålderstillägg, beviljadt genom kongl. brefvet den 31 januari 1879, med 400 kronor, anfört att rätt till pension å allmänna indragningsstaten icke tillkomme lärare eller lärarinna vid folkskolelärareseminarierna; — men då sökanden uppnått en ålder af 63 år och innehaft anställning som lärarinna i teckning vid dylikt seminarium under mer än 30 år samt befunnes numera till helsan försvagad, ansåge sig statskontoret böra hemställa, att proposition till Riksdagen måtte af Kongl. Maj:t aflåtas om beredande åt Nyberg af pension, hvars belopp likväl i betraktande deraf, att hon ännu icke uppnått den för erhållande af pension å indragningsstat i allmänhet bestämda lefnads- och tjensteålder, borde föreslås till något mindre belopp än det af konsistoriet ifrågasatta, eller till 900 kronor.

Enär Riksdagen i många fall till enkor med oförsörjda barn beviljat pension till belopp af endast 400 kronor årligen har utskottet ansett, att den för lärarinnan Nyberg, som är ogift, föreslagna pensionen bör begränsas till samma belopp, hvarför utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att å allmänna indragningsstaten må uppföras årlig pension till ett belopp af 400 kronor åt lärarinnan i teckning vid folkskolelärarinneseminariet i Stockholm Emma Amalia Nyberg, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken hon erhåller afsked från sin tjenst.

Angående understöd åt äldre behöfvande folkskolelärare. [17.]

19:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att å allmänna indragningsstaten måtte för år 1897 anvisas ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kunde finna godt meddela, användas till understöd af högst 250 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligen skött sin tjenst, men derifrån erhållit afsked före år 1867.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 61) har herr *A. Ericson* i Ransta yrkat, att Riksdagen måtte för år 1897 å allmänna indragningsstaten anvisa ett anslag af 14,500 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kunde finna godt meddela, användas till understöd af högst 400 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligen skött sin tjenst, men derifrån erhållit afsked före år 1867.

I afseende å de skäl, motionären till stöd för framställningen anfört, får utskottet hänvisa till motionen.

Under år 1895 hafva, på sätt motionären jemväl anfört, till 44 sådana äldre folkskolelärare, om hvilka här är fråga, utdelats understöd till sammanlagdt belopp af 9,900 kronor, deraf till 22 å 250 kronor och 22 å 200 kronor; och då, enligt hvad utskottet inhemtat, flera kompetenta sökande till sådant understöd under nyssnämnda år icke anmält sig, samt uppenbart är, att i mån af afgång flera kunna erhålla understöd till det af Riksdagen medgifna högsta belopp, 250 kronor, har utskottet icke funnit anledning till förhöjning i nämnda under en lång följd af år utdelade understödsbelopp, hvadan omförmälda motion, enligt utskottets åsigt, icke bör föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer derför,

att, med afslag å herr Ericsons omförmälda motion, Riksdagen må för år 1897 å allmänna indragningsstaten anvisa ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 250 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligen skött sin tjenst, men derifrån erhållit afsked före år 1867.

Angående pension för e. o. professorn J. M. Sundén. [18.]

20:o. Med anledning af derom gjord ansökan har Kongl. Maj:t föreslagit, att å allmänna indragningsstaten måtte åt extra ordinarie professorn i klassiska språk vid universitetet i Upsala *Johan Magnus Sundén* beviljas en årlig pension af 3,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken han från tjensten kommer att afgå.

Af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 13 nästlidne januari (bil. 7, pag. 44) inhemtas att Sundén, som vore född den 5 oktober 1830 och år 1854 blifvit promoverad till filosofie doktor samt under höstterminen samma år tjenstgjort såsom extra lärare vid Stockholms gymnasium, den 30 november 1858 utnämts till docent vid universitetet i Upsala och den 26 april 1861 till lektor vid högre elementarläroverket i samma stad samt den 1 september 1879 erhållit fullmagt å sin innehafvande professorsbefattning, hvarjemte han vid flera tillfällen uppehållit ordinarie professorns i latinska språket och literaturen föreläsnings- och examinationsskyldighet samt särskildt under inträffad ledighet åren 1893—1895 förestått nämnda professur; att Sundén för sin lärareverksamhet och tjenstgöring synnerligen fördelaktigt vitsordats af så väl rektor vid Upsala

högre allmänna läroverk som det större akademiska konsistoriet vid berörda universitetet;

att konsistoriet i afgifvet utlåtande framhållit: att i allmänhet beträffande extra ordinarie professorer det måste anses billigt, att de efter uppnådd pensionsålder utan alltför känbara ekonomiska uppoffringar finge tillfälle att afgå från sina embeten; att det vidare icke kunde förnekas, att det för universitetet vore af största vigt, att lärare, hvilkas krafter blifvit otillräckliga, lemnade rum för yngre och kraftfullare efterträdare; samt att det derför vore i hög grad magtpåliggande, både att pensionsrätt, på sätt redan skett för de ordinarie professorerna, bereddes jemväl för de extra ordinarie och att pensionerna bestämdes till sådana belopp, att vederbörande utan för stor svårighet kunde lemna sin tjenst vid 65 års ålder; att andra statens embetsmän, med hvilka de extra ordinarie professorerna kunde anses jemnstälda, vore berättigade att vid afskedstagandet komma i åtnjutande af pension till belopp, merendels öfverstigande den nu ifrågasatta, såsom exempel hvarpå kunde anföras, att lektor vid allmänt läroverk i högsta lönegraden åtnjöte pension af 3,600 kronor; att konsistoriet slutligen förklarat, att hvad sålunda blifvit anfördt till stöd för de berättigade anspråk, som extra ordinarie professorer i allmänhet borde anses ega att efter uppnådd pensionsålder vid afskedstagandet erhålla pension till ett icke alltför lågt beräknadt belopp, till alla delar gälde äfven om extra ordinarie professorn Sundén; hvarjemte konsistoriet, som fortfarande vidhölle sin vid ett föregående tillfälle uttalade åsigt, att extra ordinarie professors pension borde bestämmas till 4,000 kronor, emellertid, då sökanden begärt endast 3,500 kronor, ansett sig sakna anledning att i detta särskilda fall tillstyrka ett högre pensionsbelopp; att kanslern för rikets universitet förordat ansökningen till bifall, samt att statskontoret, hvars utlåtande i ärendet infordrats, deri till en början erinrat, att enligt beslut vid 1873 års riksdag och kongl. bref den 6 juni samma år universitetens professorer och adjunkter samt bibliotekarier och räntmästare vore berättigade att, om de efter uppnådda 65 lefnadsår gjorde ansökan om afsked, å allmänna indragningsstaten uppföras till åtnjutande af pension för professor, bibliotekarie och räntmästare af 4,500 kronor samt för adjunkt af 2,500 kronor, men att de extra ordinarie professorerna, hvilka enligt 1877 års Riksdags beslut och nådiga brefvet den 1 juni samma år borde ersätta universitetsadjunkterna, hittills icke fått sig pensionsrätt tillerkänd; samt att statskontoret vidare framhållit, att detsamma redan i utlåtande den 22 november 1888 haft tillfälle att yttra sig rörande behofvet och billigheten deraf, att rätt till pension å allmänna indragningsstaten tillerkändes jemväl ifrågavarande klass af akademiska lärare.

Med hänvisning till skäl, som, både nu och tillförene, blifvit åberopade för extra ordinarie universitetsprofessorers pensionsrätt, och då extra ordinarie professor Sundén uppnått 65 lefnadsår och under 37 år oafbrutet varit verksam såsom lärare dels vid allmänt läroverk, dels vid universitetet, samt det ifrågasatta pensionsbeloppet ingalunda kunde anses för högt, enär Sundén, derest han qvarstått vid lektorsbefattningen, redan nu skulle varit berättigad till en pension af 3,600 kronor, har statskontoret hemstält, att proposition i ärendet måtte till Riksdagen aflåtas.

På grund af hvad utskottet här ofvan under punkt 10:o i afseende å pension åt e. o. professor Norrby anfört och då e. o. professor Sundén sjelfmant öfvergått från en befattning, hvarmed pensionsrätt var förenad, till den, som han nu innehar och för hvilken sådan rätt ej medgifvits, samt han således måste anses hafva betraktat denna befordran, det oaktadt, för sig fördelaktig, och någon skyldighet icke heller för honom förefinnes att vid viss lefnadsålder afgå från tjensten, hvilken han nu innehaft endast 16 år, har utskottet funnit sig sakna skäl tillstyrka bifall till ifrågavarande framställning.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej må af Riksdagen bifallas.

Angående pension för f. d. regementsläkaren A. F. Stålsenka.

21:o. Uti en särskild till Riksdagen aflåten proposition (n:o 26) af den 31 sistlidne januari har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden för nämnda dag föreslagit Riksdagen medgifva, att f. d. regementsläkaren A. F. Stålsenka *Charlotta Theresia Stål*, född Petterson, måtte från och med 1896 års ingång och så länge hon förblefve enka å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension af 360 kronor.

Af nyssnämnda statsrådsprotokoll inhemtas, bland annat, att enkan Stål, som vore född år 1833, befunne sig i mycket torftiga omständigheter, att, enligt transsumt af den efter f. d. regementsläkaren Stål förrättade boupptecknin, Stål såsom sterbhusdelegare efterlemnat, jemte sin förbemälda enka, 6 barn, hvaraf en omyndig dotter, att enligt samma boupptecknin tillgångarna i boet utgjort 5,213 kronor 62 öre och skulderna 6,622 kronor 85 öre, så att brist förefunnits till belopp af 1,409 kronor 23 öre;

att enkan Stål i sin ansökan om pension anfört, att hennes den 4 november 1895 aflidne man af ekonomiska skäl i lifstiden icke förmått erlägga den stora mellanafgift, som erfordrats för beredande åt hans enka af förhöjd pension från arméns enke- och pupillkassa med 510 kronor, och att sökanden,

äfven med det mest indragna lefnadssätt, icke kunde hafva sitt uppehälle af den pension från nämnda kassa till belopp af 150 kronor, som enligt ett den 17 mars 1875 af direktionen öfver nämnda kassa utfärdadt bevis tillkomme henne, att medicinalstyrelsen i afgifvet utlåtande med hänsyn till sökandens framskridna ålder och hennes torftiga ekonomiska förhållanden tillstyrkt bifall till sökandens framstälda anhållan samt tillika öfverlemnat en med ledning af styrelsens läkarematrikel uppgjord tjensteförteckning för sökandens man, utvisande, att han innehaft anställning bland annat såsom militärläkare under en sammanlagd tid af 39 år, 10 dagar, och att, med tillägg af den tid, han efter sitt afsked från regementsläkarebeställningen qvarstått såsom läkare vid cellfängelset i Vesterås, hans tjenstgöring i statens tjenst omfattat tillhopa 47 år, 7 månader, 26 dagar; att statskontoret, hvars utlåtande jemväl infordrats, med afseende å Ståls nyssberörda, ovanligt långa tjenstetid och det obetydliga pensionsbelopp, hvartill hans enka under nuvarande förhållanden vore berättigad, tillstyrkt framställning till Riksdagen om beviljande åt henne, från och med innevarande års början och så länge hon i sitt enkestånd förblefve, af en årlig pensionsfylnad af 360 kronor, hvarigenom, med tillägg af pensionen från arméns enke- och pupillkassa, hon skulle komma i åtnjutande af pension till samma belopp, som enka och barn efter regementsläkare enligt gällande reglemente egde uppbära från denna kassa;

samt att departementschefen vid ärendets föredragning anfört, bland annat, att af boets ställning vid Ståls död kunde antagas, att han icke varit i tillfälle erlägga de högre afgifter, som skulle berättigat sökanden till en mera tillräcklig pension från arméns enke- och pupillkassa, hvilka afgifter, enligt en inom nämnda kassa verkstäld utredning, skulle i retroaktiv-, befordrings- och höjda årsafgifter vållat Stål en ökad utgift för tiden från och med år 1884 af mer än 1,500 kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit upplyst hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Angående pension för läroverksadjunkten B. F. J. Åboms enka och barn.

22:o. Uti en till Riksdagen den 7 nästlidne februari aflåten proposition (n:o 30) har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit Riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja dels åt adjunkten vid all-

männa läroverket i Vestervik B. F. J. Åboms enka *Ida Åbom,* född Kræmer, en årlig pension af 300 kronor att utgå från och med den 1 januari 1897 och så länge hon förblefve enka, dels ock åt hvartdera af makarnes barn, sonen Fredrik och dottern Tilli, ett årligt understöd af 100 kronor, att utgå från samma tid och till dess de uppnått 18 år eller, hvad dottern beträffade, om hon dessförinnan trädde i gifte, till dess sådant skedde.

Af nyssnämnda statsrådsprotokoll inhemtas, bland annat:

att adjunkten Åbom, född den 11 april 1838 och således vid sin den 20 april 1895 timade död 57 år gammal, tjenstgjort från och med höstterminen 1866 eller omkring 29 år vid allmänna läroverket i Vestervik, hvarest han sedan 1867 varit ordinarie lärare; att han enligt rektors vitsord i sitt lärarekall ådagalagt så väl skicklighet och lärdom som nit och ordentlighet samt varit synnerligen omtyckt af sina lärjungar, att hans efterlemnade enka, som vore född den 19 februari 1861, sedan flera år tillbaka saknat synförmågan på venstra ögat; att makarnes barn, en son Fredrik och en dotter Tilli, vore födda den 14 september 1888 och den 13 december 1889; att Åbom icke ingått i elementarlärarnes enke- och pupillkassa; att den efter honom hållna bouppteckningen utvisade en behållning af 5,436 kronor 97 öre; samt att, sedan domkapitlet i Linköping uti afgifvet utlåtande, med afseende å för handen varande ömmande omständigheter och adjunkten Åboms framstående förtjenster såsom lärare, tillstyrkt bifall till enkan Åboms ansökning om pension till ofvanangifna belopp på sådant sätt, att pension måtte enkan Åbom beredas från och med den 1 maj 1896, då hon komme att afträda den med mannens tjenst förenade lön, statskontoret — under meddelande att, enligt reglementet för elementarlärarnes enke- och pupillkassa, utginge pension för adjunkts enka, ensam, med 584 kronor, för enka med ett barn med 760 kronor och för enka med två eller flera barn med 875 kronor, allt för år räknadt, och under uttalande af den åsigt, att, med afseende å den omständighet, att enkan Åbom och hennes barn åtnjöte nådår, den tid, från hvilken den sökta pensionsförmånen skulle komma dem till godo, borde framflyttas till den 1 januari 1897 — på grund af hvad i ärendet förekommit, tillstyrkt aflåtande af proposition till Riksdagen.

Med afseende å de vid denna pensionsfråga förekommande ömmande omständigheter får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen på det sätt bifallas, att å allmänna indragningsstaten beviljas åt adjunkten vid allmänna läroverket i Vestervik B F. J. Åboms enka Ida Åbom, född Kræmer,

en årlig pension af 200 kronor att utgå från och med den 1 januari 1897 och så länge hon förblifver enka.

Angående pension för konsistorienotarien E. R. Henschen.

23:o. Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 9) har herr *G. Billing* föreslagit, att Riksdagen måtte medgifva, att notarien hos domkapitlet i Upsala *Erik Rudolf Henschen* måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från konsistorienotariebefattningen blefve honom beviljadt, under sin återstående lifstid uppbära årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 4,000 kronor.

Under erinran, att Kongl. Maj:t till 1894 års Riksdag gjort framställning af samma innehåll, som den nu föreliggande motionen, men att denna framställning icke vann Riksdagens bifall, har motionären till stöd för sitt förslag åberopat innehållet af det vid Kongl. Maj:ts proposition i ämnet fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 22 december 1893, hvaraf inhemtas, bland annat, att Henschen, som, född år 1823, från och med höstterminen 1847 till och med vårterminen 1853 tjenstgjort såsom lärare vid dåvarande katedralskolan i Upsala, den 30 september sistnämnda år erhållit konstitutorial såsom amanuens vid Upsala domkapitel och sedan år 1867 tjenstgjort såsom konsistorienotarie, under de tio sistförflutna åren bevillningstaxerats för en årlig löneinkomst af i medeltal 6,354 kronor 60 öre, hvaraf från statsverket utgått ett belopp af 927 kronor 79 öre såsom ersättning dels för indragen kronotiondespanmål jemte forsellön och dels för förlorad förhöjd tjenstårsberäkning, samt att Henschen vore till följd af försvagad helsa och af ålder nedsatt arbetsförmåga ur stånd att vidare bestrida honom åliggande göromål.

Vidare har motionären anfört, att om konsistorienotariernas aflöning utgår i en form, som för dem är i hög grad obehaglig och af dem ofta öfverklagats och som af Kongl. Maj:t och Riksdagen erkänts vara ovärdig, så borde ej detta missförhållande ytterligare ökas derigenom, att de äfven i fråga om pensionsrätt beröfvades en förmån, som vore deras gelikar tillförsäkrad och som de på intet sätt genom eget vållande förverkat. Och om staten hade undgått sin förpligtelse att i hufvudsak aflöna dessa sina tjenstemän, derför att åt dem tills vidare kunnat från andra håll beredas inkomster, så borde häraf ej följa, att staten äfven undandroge sig skyldigheten att bereda dem pension vid afskedstagandet, då ej från annat håll kunde åt dem beredas något understöd. Snarare borde väl rättvisa och logik bjuda, att staten pensionerade sina tjenstemän, som den låtit andra aflöna, men som den ej kunde tvinga andra att pensionera. Denna statens pligt hade också af Riksdagen erkänts, då den beviljat pensioner åt en konsistorie-

notarie i Kalmar och en i Linköping, och detta erkännande hade ej tagits tillbaka genom afslag å förslag om pension åt en konsistorienotarie i Westerås, ty detta afslag hade varit motiveradt af individuelt personliga grunder.

Efter 1894 års riksdag hade, enligt motionärens förmenande, dessutom en omständighet tillkommit, som borde ingifva förhoppning om att Riksdagen i år skall vara mera villig än då att bevilja den föreslagna pensionen. Bland de skäl, som vid den förberedande behandlingen af den då framlagda propositionen anfördes för afslag, hade varit önskvärdheten af att i ett sammanhang behandla frågan om konsistorienotariernas aflönings- och pensionsförhållanden. Vid 1895 års riksdag förelåg en kongl. proposition om reglering af dessa. Denna hade ej vunnit Riksdagens bifall, men från intet håll gjordes någon invändning mot det berättigade i sagda tjenstemäns anspråk på att få sina aflönings- och pensionsförhållanden ordnade. När sålunda den allmänna frågans lösning måst uppskjutas till en obestämd framtid, ansåge motionären billigheten fordra, att den i individuella fall blefve afvecklad i öfverensstämmelse med rättvisans fordringar.

Vid behandling af Kongl. Maj:ts proposition till 1894 års Riksdag i ämnet anförde statsutskottet, att enär af konsistorienotariernas tjensteinkomster den största delen utgjordes af sportler och uppbördsprovisioner och endast en mindre del utginge från statsverket samt, hvad särskildt beträffade de inkomster, som vore förenade med konsistorienotarien Henschens tjenst, dessa syntes hafva varit tillräckliga att dermed jemväl bereda honom försörjning å ålderdomen, derest han önskat att vid framskriden ålder från tjensten afgå, hade utskottet icke funnit skäl tillstyrka den föreslagna pensionens beviljande.

I enlighet med statsutskottets hemställan afslogs den kongl. propositionen vid gemensam votering med 217 röster mot 134.

Nyssnämnda skäl anser utskottet fortfarande ega full giltighet och, långt ifrån att, såsom motionären förmenat, sedan år 1894 omständigheter tillkommit, som skulle göra Riksdagen mera beredvillig att nu bevilja ifrågavarande pension, hafva tvärtom, enligt utskottets åsigt, efter berörda tid skälen för afslag å denna pensionsfråga vunnit ökad styrka. Vid 1895 års riksdag framlade nemligen Kongl. Maj:t förslag till löneregleringen för konsistorienotarierna och beredande åt dem af pensionsrätt, hvilken framställning, sedan kamrarne derom fattat olika beslut, blef efter gemensam votering af Riksdagen afslagen. I Första Kammaren blef derförinnan utan votering med godkännande af den framlagda aflöningsstaten framställningen om pensionsrätt för konsistorienotarierna afslagen, hvilket beslut väl måste tydas så, att de, som dertill medverkade, då ansåge beredande af sådan

pensionsrätt mindre angeläget. Enligt berörda beslut skulle konsistorienotarien i Upsala, utan förmånen af pensionsrätt, erhålla en aflöning af 5,500 kronor om året samt efter 10 års tjenstgöring 6,000 kronor. Då nu emellertid konsistorienotarien Henschen under en följd af år åtnjutit en årlig tjensteinkomst af i medeltal minst 6,354 kronor 60 öre, synes den mening ytterligare bekräftad, att han af sina nämnda inkomster bort hafva kunnat afsätta medel till sin ålderdoms försörjning. De två senast förflutna åren hafva således lemnat honom ytterligare tillfälle till sådan åtgärd, hvarjemte torde böra beaktas, att med dessa två år förkortats den tid, hvarunder, derest Henschen toge tjenstledighet, tjensten skulle behöfva uppehållas med vikarie.

Af dessa skäl och enär Riksdagen i allt fall icke plägar bifalla framställningar af denna art, då de framkomma från enskilde motionärer, hemställer utskottet,

att herr Billings omförmälda motion ej må af Riksdagen bifallas.

Angående ändring i gällande bestämmelser om utbetalning af begrafningshjelp för statens tjensteinnehafvare.

24:o. Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 26) har herr *P. Krok* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af en förordning, hvarigenom embets- och tjenstemän samt betjente, hvilka för sina sterbhus grundlagt rätt till begrafningshjelp, måtte berättigas att, då de för sin återstående lifstid öfverflyttats till allmänna indragningsstaten, begrafningshjelpen sjelfva utbekomma.

Till stöd för berörda förslag har motionären anfört, att enligt äldre författningar innehölls för de fleste embets- och tjenstemän, som erhöllo ordinarie beställning å rikets stat, lönen för någon tid under namn af begrafningshjelp eller nådårsbesparing, sålunda att den, som till en syssla vunnit befordran, måste under sex månader, räknade från och med månaden näst efter den, hvari utnämningen skett, tjena antingen utan lön, om han förut icke innehaft ordinarie tjenst eller, i fall han egt sådan tjenst, med den lön, som åtföljt den frånträdda befattningen, emot rättighet för sterbhuset efter embets- eller tjensteman, som i tjensten aflidit, att såsom begrafningshjelp tillgodonjuta ett mot den sist innehållna lönen svarande belopp, och hafva sterbhus efter embets- och tjenstemän, som blifvit på indragningsstat öfverflyttade, ständigt ansetts ega samma rättighet, som, enligt hvad nu är nämndt, tillkommer sterbhus efter dem, som i tjensten aflidit, hvaremot sterbhus efter tjensteman, som erhållit afsked utan rätt till pension på indragningsstat, icke eger utbekomma begrafningshjelp, äfven om innehållning af lönen derför egt rum.

Genom kongl. kungörelsen den 17 september 1851 hade, enligt hvad motionären vidare anfört, förordnats, bland annat, att de under namn af begrafningshjelp eller nådårsbesparing bestämda innehållningar af embets- och tjenstemäns löner skulle upphöra och att alla, som efter 1852 års början erhölle ordinarie beställning på stat eller till annan tjenst förflyttades, skulle från och med månaden näst efter den, hvarunder de blifvit utnämnde eller förordnade, ega tillträda och uppbära de löner, hvartill de voro berättigade, i följd hvaraf sterbhusen efter dessa löntagare icke skulle ega att utbekomma begrafningshjelp af de i nämnda ordning tillträdda löner eller lönetillökningar. Deremot berättigades icke genom samma författning de embets- och tjenstemän, hvilka dittills fått såsom begrafningshjelp vidkännas innehållningar af lönerna, att utbekomma hvad som innehållits, utan skulle dittills gällande föreskrifter fortfarande lända till efterrättelse.

Om vid tiden för nyssnämnda författnings utfärdande man ansåg sig icke kunna taga steget fullt ut och i sammanhang med befrielse från skyldigheten att intjena begrafningshjelp berättiga dem, som då intjenat sådan, att återfå densamma, så hade detta, enligt motionärens mening, sannolikt berott derpå, att man velat förebygga, att statsverket skulle på en gång få vidkännas den ganska betydande utgift, som erfordrades för utbetalning af löneinnehållningarne till det stora antal tjenstemän, som då kunde derom framställa fordran.

Detta skäl, som utan tvifvel var af betydelse vid tiden för nyssnämnda förändring, ansåge motionären nu hafva försvunnit, alldenstund af de embets- och tjenstemän, som fått vidkännas innehållningar af sina löner, troligtvis ingen numera innehade embete eller tjenst och endast ett fåtal efter erhållet afsked qvarstår på indragningsstat; och borde det ej kunna anses obilligt, att ifrågavarande löneinnehållningar, hvilka utgjorde ersättning för arbete i statens tjenst under en länge sedan förgången tid, till vederbörande utbetalades.

Vid 1889 års riksdag, då en motion i samma syfte väcktes, anförde statsutskottet, till hvars förberedande behandling motionen hänvisades, att Riksdagen år 1877 anhållit hos Kongl. Maj:t om utredning, dels huru vida så kunde anordnas, att genom utbetalning på en gång af all begrafningshjelp bestyret med pröfning af dylika frågor kunde för framtiden upphöra, dels ock hvilka uppoffringar från statens sida af en sådan åtgärd påkallades; att statskontoret uti infordradt och den 9 november 1878 afgifvet utlåtande tillstyrkt, att embets- och tjenstemän samt betjente, hvilka för sina sterbhus grundlagt rätt till begrafningshjelp, måtte berättigas, att då de, utan att från civilstatens pensionsinrättning, arméns pensionskassa eller amiralitetskrigsmanskassan uppbära pension för sin återstående lifstid, till allmänna

indragningsstaten öfverflyttas, begrafningshjelpen sjelfva åstadkomma; och hemstälde statskontoret, att anslaget till allmänna indragningsstaten »borde förhöjas med 100,000 kronor; utgiften beräknades till 104,130 kronor 30 öre;» att Kongl. Maj:t dock ansett, att Riksdagens skrifvelse icke borde till någon vidare åtgärd föranleda, samt att, på sätt utskottet inhemtat, utgifterna för begrafningshjelp under åren 1866—1887 utgjort:

år	1866	kronor	27,722: 50
»	1867	»	24,305: 14
»	1868	»	21,226: 74
»	1869	»	40,182: 01
»	1870	»	21,566: 11
»	1871	»	18,621: 60
»	1872	»	28,040: 65
»	1873	»	20,894: 41
»	1874	»	17,797: 60
»	1875	»	22,475: 09
»	1876	»	21,344: 72
»	1877	»	17,168: 42
»	1878	»	25,490: 50
»	1879	»	13,924: 20
»	1880	»	19,999: 54
»	1881	»	13,235: 25
»	1882	»	14,950: 41
»	1883	»	9,368: 28
»	1884	»	24,637: 65
»	1885	»	7,507: 78
»	1886	»	21,327: 57
»	1887	»	8,549: 68

Då, sedan Kongl. Maj:t förklarat 1877 års Riksdags skrifvelse i ämnet icke till någon åtgärd föranleda, några nya skäl för motionärens förslag icke tillkommit, utan fastmer för hvarje år allt färre personer hade hos statsverket innestående för begrafningshjelp afsedda innehållningar å löner, hemstälde utskottet, att den förevarande framställningen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; och blef Riksdagens beslut fattadt i öfverensstämmelse med berörda hemställan.

Under åren 1888—1895 hafva, enligt hvad utskottet från statskontoret inhemtat, af statsmedel utbetalats begrafningshjelp till följande belopp:

år 1888	kronor	7,148: 81
» 1889	»	4,882: 47
» 1890	»	6,108: 04
» 1891	»	7,001: 28
» 1892	»	5,334: 99
» 1893	»	3,686: 66
» 1894	»	7,209: 68
» 1895	»	2,337: 46

Utskottet har icke funnit motionären hafva anfört något skäl, som bör föranleda Riksdagen att nu frångå det beslut, den i afseende å den vid 1889 års riksdag väckta motionen i ämnet fattade; utan hafva tvärtom de belopp, som årligen från statsverket utbetalas såsom intjent begrafningshjelp, alltmer nedgått; och synes saken således ytterligare förlorat i betydelse. Med anledning häraf och då det torde vara af större behof för sterbhusen efter dem, som grundlagt rätten till begrafningshjelp, att i enlighet med gällande föreskrifter utfå densamma än för dem, hvilka intjent den och för öfrigt njuta inkomst af pension, att på förhand utbekomma begrafningshjelpen får utskottet hemställa,

att herr Kroks omförmälda motion ej må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Angående anslaget till allmänna indragningsstaten. [19.]

25:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att beträffande slutsumman af förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten det kontanta anslaget måtte, för afrundande af samtliga hufvudtitlarnes slutsumma, höjas med 35 kronor eller från 1,800,542 kronor till 1,800,577 kronor, då, med inberäkning af under anslaget utgående ersättning för indragen indelning m. m., 600 kronor, anslagets slutsumma blefve 1,801,177 kronor.

Utskottet hemställer,

att anslaget till allmänna indragningsstaten må fastställas till samma belopp, hvartill det i nu gällande riksstat finnes uppfördt; dock att utskottet vid uppgörande af riksstaten för år 1897 må ega att i det kontanta anslagsbeloppet vidtaga den jemkning, som för jemnande af riksstatens slutsumma kan blifva erforderlig.

Extra anslag.

Angående anslag till upprätthållande af arméns pensionering. [20.]

26:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1897 anvisa ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor, att användas dels till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna, och dels till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 137) har herr *L. Jönsson* i Sandby föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda arméns pensionskassas nuvarande ställning och i hvad mån kassan med sina tillgångar kunde fullgöra sina nuvarande och blifvande förbindelser, samt att afgifva förslag till åtgärder för besparing af de till denna kassa nu erforderliga extra statsanslag.

Under erinran, hurusom vid den utredning angående civilstatens pensionsinrättnings ställning, som nyligen företagits, uppdagats, att i nämnda pensionsinrättning vid 1886 års slut förefans en kapitalbrist å mer än 7 millioner kronor, har motionären vidare till stöd för sin motion anfört, bland annat, att vid företagande af en liknande utredning beträffande arméns pensionskassa, hvilken utredning motionären funne högst behöflig, komiterade eller de, som finge sig sådan utredning anförtrodd, borde söka finna utvägar, vare sig genom förlängd tjenstetid eller högre afgift af delegarne, att för staten göra besparingar i de stora anslag till arméns pensionskassa, som redan nu utgå och som otvifvelaktigt, med bibehållande af nuvarande förhållanden, framdeles måste väsentligt ökas.

Detta ämne har förut varit föremål för Riksdagens pröfning. Med anledning af en utaf samme motionär vid 1887 års senare riksdag väckt motion aflät Riksdagen till Kongl. Maj:t en skrifvelse, deri Riksdagen yttrade, att då det höga anslag, som dittills utgått till arméns pensionskassa, nu, på grund af hvad Kongl. Maj:t anfört, måste höjas och, efter hvad Riksdagen inhemtat, anledning vore att befara, att, om nu gällande bestämmelser bibehölles, detsamma inom en snar framtid ytterligare måste förhöjas, hade Riksdagen ansett angeläget vara att uttala önskvärdheten af åtgärders vidtagande för att motverka sådan ytterligare förhöjning.

Enligt nu gällande bestämmelser vore officerare af kompaniofficers grad under vissa vilkor vid 50 års ålder berättigade och vid 53 års ålder förpligtade att afgå med pension. Om icke de fleste, så dock ett flertal af

dem, besutte vid sistnämnda ålder otvifvelaktigt ännu den kraft och uthållighet, att de, utan men för härens krigsduglighet, skulle kunna qvarstå i tjensten ännu någon tid, t. ex. till 55 års ålder eller till samma ålder som deras vederlikar vid flottan. Vidare hade det synts Riksdagen ej obilligt, om de officerare, som hädanefter antoges, ålades att i någon högre mån än nu bidraga till sin framtida pensionering, så att åtminstone det bidrag af kreditivet, som för närvarande utginge till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering, måtte kunna nedsättas. På sålunda antydda sätt hade Riksdagen trott, att det utan olägenhet skulle kunna låta sig göra att åstadkomma, om icke en minskning i anslagets nuvarande belopp, så åtminstone en motvigt mot en ytterligare förhöjning deraf; och uttalade Riksdagen dervid den förhoppning, att Kongl. Maj:t ville åt saken egna en närmare utredning i det af Riksdagen antydda syftet.

Den utredning, Kongl. Maj:t med anledning af Riksdagens berörda skrifvelse lät genom militära myndigheter verkställa och hvilken Kongl. Maj:t år 1889 bringade till Riksdagens kännedom, har utskottet icke ansett uttömmande, hvartill kommer, att, sedan tiden för omförmälda utredning, hären undergått en fullständig omorganisation, hvilket på denna fråga måste öfva inflytande. Genom vår tids förbättrade hygieniska förhållanden har medellifslängden och dermed lifskraften i vårt land i hög grad ökats, i det att medellifslängden för mankön, räknad från födelsen, under åren 1881—1890 stigit till 48,6 år från 42,8 under åren 1861—1870 och 40,5 år under åren 1856—1860. Det är uppenbart, att dessa förhållanden å ena sidan måste inverka menligt på arméns pensionskassas ställning och öka behofvet å ifrågavarande förslagsanslag, hvilket under år 1895 måst öfverskridas, men å andra sidan också torde göra det möjligt att utan men för härens krigsduglighet framflytta pensionsåldern för åtminstone kompaniofficerarne och deras vederlikar, hvilken åtgärd vore ett säkert medel mot ytterligare ökning af de redan dryga kostnaderna för arméns pensionering. En ny utredning af samtliga dessa förhållanden synes utskottet derför vara af behofvet påkallad.

Utskottet, som emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej haft något att erinra, får derför hemställa,

a) att Riksdagen må å extra stat för år 1897 anvisa ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor, att användas dels till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket in-

dragna rusthållsafgifterna, och dels till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående; samt

b) att, med anledning af herr L. Jönssons ifrågavarande motion, Riksdagen vid anmälan af detta sitt beslut må hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t ville, efter verkställd utredning, för Riksdagen framlägga förslag till åtgärder för åstadkommande af minskning i kostnaderna för arméns pensionering.

Angående ålderdomsunderstödsanstalt för barnmorskor.

27:o. Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 190) har herr *Curt Wallis*, hemstält, att Riksdagen måtte för sin del besluta inrättandet af en ålderdomsunderstödsanstalt för barnmorskor enligt följande grunder:

I. *i afseende å anstaltens ändamål.*

att anstalten, hvilken benämnes barnmorskornas ålderdomsunderstödsanstalt och träder i verksamhet med år 1897, skall afse beredande af ålderdomsunderstöd åt här i riket legitimerade och i kommunens tjenst med fast årslön anställda barnmorskor, hvilka genom långvarig och nitisk yrkesutöfning gjort sig af sådant understöd förtjenta;

II. *i afseende å kostnadernas bestridande.*

att de för anstaltens ändamål erforderliga kostnader skola bestridas genom afgifter af kommuner och i deras tjenst anställda barnmoskor samt genom fyllnadsbidrag af staten;

III. *i afseende å kommunernas afgifter:*

att kommun skall vara skyldig att för hvart år från och med 1896 till anstalten erlägga en afgift, beräknad efter 1 öre för hvarje person, som, enligt de under året af statistiska centralbyrån till ledning vid riksdagsmannaval offentliggjorda folkmängdsuppgifter, tillhört kommunen, samt att, om vid uträkningen af årsafgiften beloppet skulle sluta med ören, det skall ökas till närmast högre krontal;

IV. *i afseende å barnmorskornas afgifter:*

att barnmorska, som efter ingången af år 1897 varit i sådan egenskap under ett kalenderår eller del deraf med fast lön anställd hos en eller flera kommuner och förvärfvat rätt att räkna samma år såsom helt eller halft tjenstår, på sätt här nedan sägs, skall vara skyldig att för det året erlägga en afgift af 5 kronor, som må innehållas å hennes aflöning och skall inlevereras till anstalten af den kommun, hos hvilken hon under året senast varit anställd; samt att, om den anställningen var fäst vid två eller flera kommuner gemensamt, den enligt förenämnda uppgifter folkrikaste bland dem skall svara för afgiftens inlevererande till anstalten; och

att en gång erlagd afgift ej må återbekommas;

V. *i afseende å rätten till understöd samt understödets belopp:*

att rätt till understöd från anstalten skall, under de vilkor som i öfrigt bestämmas, tillkomma i Sverige legitimerade barnmorskor, som antingen under hvart och ett af de 5 sista kalenderåren närmast före det år, under hvilket ansökan om understöd inlemnas, utöfvat sitt yrke under sådana omständigheter, att, enligt hvad här nedan sägs, hänsyn dertill får tagas vid tjenstårsberäkningen, eller som, derest de under ett eller flera af de nämnda kalenderåren icke utöfvat sitt yrke, på detta sätt genom intyg af sin närmaste förman eller annorledes styrka, att sådant icke härrört af bristande nit eller annan blott på dem sjelfva beroende anledning;

att barnmorska, som blifvit förklarad för alltid förlustig rättigheten att utöfva sitt yrke, ej skall ega från staten erhålla understöd;

att helt understöd skall utgå med ett belopp af 200 kronor för år och må tilldelas barnmorska, som efter ingången af år 1897 under anställning i sådan egenskap med fast aflöning hos en eller flera kommuner förvärfvat minst 30 tjenstår och som derjemte antingen uppnått 65 års ålder eller ock fylt 55 år och genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke;

att barnmorska, hvilken såsom sådan annorledes förvärfvat minst 30 tjenstår och som derjemte antingen uppnått 65 års ålder eller ock fylt 55 år och genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke, må kunna erhålla afkortadt årligt understöd till följande belopp:

om hon efter ingången af år 1897 under fast aflönad anställning såsom barnmorska i kommunens tjenst förvärfvat:

mindre än	3	tjenstår	150 kronor.	minst	15	tjenstår	175 kronor
minst	3	»	155 »	»	18	»	180 »
»	6	»	160 »	»	21	»	185 »
»	9	»	165 »	»	24	»	190 »
»	12	»	170 »	»	27	»	195 »

att, derest barnmorska, när hon söker understöd, sedan minst 10 år tillbaka i sådan egenskap oafbrutet varit med fast årslön af tillhopa minst 200 kronor enligt det beräkningssätt, som nedan angifves, anställd hos en eller flera kommuner och genom intyg af hennes närmaste förman styrkes, att hon på grund af försvagad helsa, bristande syn eller hörsel eller annan liknande oförvållad anledning icke vidare är fullt lämplig att sköta sin tjenst, samt kommunen eller kommunerna af denna anledning besluta gifva henne afsked, hon må, i fall hon uppnått 55 års ålder och räknar minst 30 tjenstår, kunna efter afgång från tjensten erhålla afkortadt årligt understöd till följande belopp:

om hon vid afskedet fylt

55 år	100 kronor.	60 år	150 kronor.
56 »	110 »	61 »	160 »
57 »	120 »	62 »	170 »
58 »	130 »	63 »	180 »
59 »	140 »	64 »	190 »

dock så, att detta afkortade understöd i intet fall må öfverstiga det, som barnmorskan skulle kunnat erhålla, om hon genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke;

att barnmorska, som ej uppnått det för erhållande af förut nämnda slags understöd erforderliga antalet lefnads- och tjenstår, men genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke, må erhålla afkortadt årligt understöd till ett belopp af 70 kronor, om hon antingen förvärfvat minst 20 tjenstår eller ock om hon genom olycksfall, som under yrkesutöfningen inträffat, medan hon varit anställd i kommunens tjenst, ådragit sig sjukdomen eller vanförheten; samt att hon i den senare händelsen må ega rätt till det angifna understödet, oberoende både af antalet tjenstår och den omfattning, i hvilken hon utöfvat yrket under de 5 kalenderåren närmast före det, då ansökan om understöd inlemnas;

att barnmorska, som sökt och erhållit rätt till afkortadt understöd samt redan börjat uppbära sådant, sedermera icke må kunna erhålla rätt till högre understöd från anstalten;

att såsom tjenstår må räknas hvarje kalenderår, under hvilket barnmorska i sådan egenskap varit af en eller flera kommuner aflönad med fast årslön af sammanlagdt minst 200 kronor och verkligen utöfvat yrket, eller under hvilket hon varit anställd i kommunens tjenst och derunder verkstält minst 30 förlossningar, samt att i den fasta årslönen må inräknas värdet af naturaförmåner — bostad och vedbrand dock högst till ett belopp af sammanlagdt 75 kronor — men icke den särskilda ersättning af kommunalmedel, som kan hafva tillkommit barnmorskan för verkstälda förlossningar;

att, om i kommunens tjenst anställd barnmorska, som icke aflönats med minst ofvan angifna årslön, under ett kalenderår verkstält mindre än 30, men mer än 14 förlossningar, hon må räkna detta såsom halft tjenstår, men såsom helt i det fall, att sammanlagda antalet förlossningar under detta och det näst föregående eller efterföljande kalenderåret uppgått till minst 60, dock att vid sådan sammanläggning hvarje förlossning icke får mer än en gång tagas i beräkning;

att vid pröfning af understödsrätten två halfva tjenstår må betraktas lika med ett helt sådant;

att, om i kommunens tjenst anställd barnmorska under ett kalenderår hvarken af kommun erhållit minst 200 kronor i fast årslön eller verkstält minst 15 förlossningar, hänsyn till detta kalenderår ej må tagas vid tjenstårsberäkningen, och att detsamma må gälla, om hon väl erhållit minst 200 kronor i fast årslön, men icke under året verkligen utöfvat sitt yrke;

att, då särskilda lokala förhållanden dertill föranleda, anstaltens direktion må, på ansökan af vederbörande kommun eller i kommunens tjenst anställd barnmorska och efter medicinalstyrelsens hörande, ega att, utan hinder af ofvan föreslagna bestämmelser rörande såväl aflöning som antal verkstälda förlossningar, för viss, i hvarje fall bestämd tid meddela rätt till beräknande af hela eller halfva tjenstår;

att medicinalstyrelsen må, på grund af den verksamhet, barnmorska under tiden före år 1897 utöfvat i sitt yrke under anställning i kommunens tjenst, bestämma antalet henne för nämnda tid tillkommande tjenstår, dock att dervid hänsyn får tagas till hela yrkesutöfningstiden endast för de barnmorskor, hvilka vid 1896 års utgång oafbrutet varit i sådan egenskap sedan minst 10 år tillbaka med fast årslön anställda i en eller flera kommuners tjenst, hvaremot för öfriga barnmorskor hänsyn må tagas blott till yrkesutöfningen under de 30 sista åren före 1897;

att, om barnmorska, som blifvit förklarad understödsberättigad, sedermera under ett kalenderår antingen för biträde vid förlossningar erhållit af kommun fast årslön eller andra deremot svarande förmåner eller ock verkstält minst

30 förlossningar, hon skall förlora sitt understöd för hela det närmast följande kalenderåret;

att, om understödsberättigad barnmorska, som icke för sådant biträde under ett kalenderår af kommun erhållit fast årslön eller andra deremot svarande förmåner, under samma år verkstält mindre än 30, men mer än 14 förlossningar, hon skall förlora sitt understöd för det närmast följande halfva kalenderåret;

att understödstagare, som dömes förlustig medborgerligt förtroende, skall för den tid, hon deraf är i mistning, förlora sitt understöd;

att den, som under 5 år i följd icke uttagit sitt understöd, skall afföras från förteckningen å understödstagare, och att, om hon sedermera å nyo anmäler sig, det må ankomma på anstaltens direktion att bestämma, om och i hvilken mån hon åter må inträda i sin förra rätt;

att understödstagare, som bosätter sig å utrikes ort, icke utan Kongl. Maj:ts tillstånd må ega åtnjuta understödet för den tid hon är utrikes, samt att, om understödstagare blifver främmande magts undersåte eller utan Kongl. Maj:ts tillstånd träder i främmande stats tjenst, hennes rätt till understöd skall upphöra;

att understöd skall beräknas för fulla kalendermånader och i regeln vidtaga med början af månaden näst efter den, i hvilken understöd blifvit barnmorska tillerkändt, men för barnmorska, som förklarats berättigad till understöd på grund af försvagad helsa, bristande syn eller hörsel eller annan liknande oförvållad anledning, först med början af månaden näst efter den, under hvilken hon erhållit afsked från sin tjenst;

att understöd skall upphöra att utgå med den månad, i hvilken barnmorskan aflidit eller rätt till understöd förlorats; samt

att understöd från anstalten icke må för understödstagarens gäld tagas i mät;

VI. *i afseende å utbetalning af understöd:*

att understöd utbetalas halfårsvis af anstalten, och att, om understödstagare är boende i landsorten, hon skall vara berättigad att, efter derom hos anstalten gjord anmälan, innefattande uppgift om hennes hemgift samt åtföljd af de intyg och öfriga handlingar, Kongl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva, från anstalten få understödet med allmänna posten i rekommenderadt eller assureradt tjenstebref eller genom postanvisning kostnadsfritt sig tillsändt; och

VII. *i afseende å anstaltens styrelse och förvaltning:*

att anstalten skall förvaltas af direktionen öfver folkskolelärarnes pensionsinrättning, samt att dervid skola i lämpliga delar och i alla de omständigheter, om hvilka icke i blifvande reglemente för anstalten kommer att särskildt stadgas, gälla enahanda föreskrifter, som enligt art. VII och VIII af reglementet för nämnda inrättning äro gifna för densamma och dess förvaltning;

att Riksdagen måtte åt Kongl. Maj:t öfverlemna att för år 1897 bestämma de belopp, som varda erforderliga till bestridande af ålderdomsunderstödsanstaltens förvaltningsbestyr och anslag till biträde åt medicinalstyrelsen för behandling af frågan om barnmorskors rätt till tjenstårsberäkning;

att Riksdagen måtte medgifva, att de för berörda ändamål och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel må af Kongl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke äro att tillgå, anvisas utaf statsmedel såsom förskott, att antingen godtgöras af berörda afgifter, i den mån de under året till anstalten ingå eller, derest sagda afgifter skulle under året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen; och

att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville *dels,* efter det närmare erfarenhet vunnits angående omfånget af de göromål, som tillhöra antalten, samt dessa göromåls lämpliga fördelning, till Riksdagen afgifva förslag till stat för anstalten, *dels,* i den mån särskildt bidrag från statsverket till anstaltens uppehållande blifver behöfligt, till Riksdagen aflåta proposition om uppförande i riksstaten af härtill erforderliga anslag;

hvarjemte herr Wallis hemstält,

att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huru vida och på hvilket sätt, utan att statsverket derigenom väsentligen betungas och utan att barnmorskornas afgifter blifva allt för dryga, enskildt praktiserande barnmorskor måtte kunna blifva delaktiga af den ifrågavarande ålderdomsunderstödsanstaltens förmåner.

I fråga om de skäl, herr Wallis för sina framställningar anfört, får utskottet hänvisa till motionen.

Såsom vid jemförelse mellan motionärens föreliggande förslag och den af Kongl. Maj:t till 1895 års Riksdag i ämnet gjorda framställning framgår, skiljer sig den af motionären ifrågasatta ålderdomsunderstödsanstalten för barnmorskor i afseende å sina grunder endast derutinnan från den af Kongl. Maj:t föreslagna, att uti den förra endast de hos kommunerna anstälda barn-

morskor skulle ega inträda, under det att uti den senare samtliga barnmorskor skulle vara af anstaltens förmåner delaktiga; hvarjemte motionären emellertid velat, att Riksdagen skulle anhålla, att Kongl. Maj:t skulle framlägga förslag, åsyftande att utan väsentligt betungande af statsverket jemväl enskildt praktiserande barnmorskor skulle erhålla del af berörda förmåner.

Vid behandling af Kongl. Maj:ts berörda framsällning till Riksdagen yttrade statsutskottet, bland annat, att den omständighet, att ifrågavarande yrkesutöfvare hvarken vore af staten anstälda eller till större eller mindre del aflönade, ansåge utskottet innebära tillräckligt skäl för att staten icke borde medverka till deras ålderdomsförsörjning.

Så vidt frågan gälde att bereda ålderdomsförsörjning åt barnmorskor, anstälda af kommunerna, ansåge utskottet denna angelägenhet vara en kommunernas egen, som lämpligast borde af dem sjelfva ombesörjas. Skulle af allmänna medel bidrag lemnas till beredande af ålderdomsförsörjning åt sådana af kommunerna anstälda yrkesutöfvare, kunde med skäl befaras, att härigenom skulle framkallas liknande anspråk från andra af kommunerna aflönade, för den allmänna helsovården jemväl vigtiga yrkesutöfvare, såsom stadsläkare och distriktsläkare samt den vid kommunernas sjukvårdsinrättningar anstälda sjukvårdsbetjening äfvensom derefter från andra i kommunernas tjenst varande personer. Det vore visserligen sant, att, enligt Kongl. Maj:ts då föreliggande förslag, kommunerna skulle åläggas att bidraga med den väsentligaste delen af kostnaderna för ifrågavarande yrkesutöfvares ålderdomsförsörjning, men enligt utskottets åsigt borde staten icke lämpligen pålägga kommunerna afgifter för kommunala ändamål, utan öfverlemna sådant till kommunernas egen sjelfstyrelse, hvartill komme, att de afgifter, som, enligt förslaget, skulle kommunerna för ändamålet åläggas, afsåge att bereda ålderdomsförsörjning jemväl åt de talrika enskildt praktiserande barnmorskorna, med hvilka kommunerna såsom sådana icke kunde anses hafva något att skaffa.

Hvad åter beträffade dessa sistnämnda enskilda yrkesutöfvare, hvilka enligt förslaget skulle erhålla ålderdomsunderstöd utan att dertill i någon mån sjelfva bidraga, erinrade utskottet om den grundtanke, som icke mindre inom detta än inom öfriga yrken och näringsgrenar i samhället borde göra sig gällande, att nemligen den enskilde borde så vidt möjligt söka genom besparingar under sin helsas och krafts dagar sjelf bereda sig medel till sin ålderdomsförsörjning. Medvetandet af sådan pligt tillförde helt visst långt större kraft och sjelfständighet än ett vidsträckt öfverlåtande åt det allmänna att draga försorg om betryggande af den enskildes ålderdom. Hvarje steg från statens sida, som kunde leda till försvagande af känslan för denna pligt, vore, enligt utskottets uppfattning, vanskligt att taga. Valet af ifrågavarande yrke vore fritt, och vore konkurrensen på detta område för stor och för-

tjensten derigenom för ringa, så borde den enskilde vända sig åt annat håll. Skulle staten medverka till beredande af ålderdomsförsörjning åt enskildt praktiserande barnmorskor, vore jemväl att befara, att andra äfvenledes för den allmänna helsovården vigtiga enskilda yrkesutöfvare kunna anse sig hafva anspråk på statens medverkan för försörjning under deras ålderdom, såsom privata läkare, tandläkare, apotekare, fältskärer, vaccinatörer, sjuksköterskor m. fl.

Till dessa principiella skäl för afslag å berörda framställning fogade utskottet, att den verkstälda utredningen i frågan, enligt hvad utskottet trott sig finna, icke ådagalagt något synnerligt behof af medverkan från det allmänna för ifrågavarande ändamål, om sådan medverkan eljest ansetts lämplig. Af de 2,470 år 1892 praktiserande barnmorskorna vore 1,463 gifta och således åtminstone i någon mån af sina män försörjda, 357 enkor och endast 620 ogifta, af hvilka sistnämnda naturligtvis blott ett fåtal öfverskridit 65 år; och af samtliga 2,470 vore 1,716 aflönade af kommunerna och 754 privata, deraf 481 i städerna och endast 273 å landet. Om i många fall den från kommunen utgående aflöningen icke vore så betydande, erhölle i regeln barnmorskan på landet fullt motsvarande ersättning för sitt biträde vid förlossningar, om icke i penningar, så i naturförmåner af hvarjehanda slag; och borde hennes tjenstgöring i allmänhet gifva henne tid öfrig till annan arbetsförtjenst. Af de i de större städerna praktiserande hade de, som förvärfvat sig namn om skicklighet, ofta inkomster å yrket, vida öfverstigande lefnadsbehofvet; och att detta yrke måtte anses rätt lönande, visade den starka tillströmningen till detsamma.

I enlighet med utskottets hemställan blef Kongl. Maj:ts berörda proposition af Riksdagen afslagen.

Med hänsyn härtill och då ofvananförda skäl synas utskottet fortfarande gällande, har utskottet ansett, att icke heller det nu ifrågavarande förslaget, som af enskild motionär framstälts, bör af Riksdagen bifallas.

Utskottet hemställer derför,

att herr C. Wallis' omförmälda motion icke må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 mars 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservationer:

vid *punkten 10:o* (angående pension för e. o. professorn C. J. Norrby):

af herrar *C. Lundeberg, A. G. L. Billing* och grefve *F. Wachtmeister,* hvilka yrkat, att utskottet måtte hemställa om Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts framställning i ämnet;

af herrar *K. Bohnstedt,* friherre *F. W. von Otter* och *F. E. Pettersson* mot utskottets motivering;

vid *punkten 12:o* (angående pension för läroverksadjunkten C. J. E. Aurell):

af herr grefve *F. Wachtmeister;*

vid *punkten 13:o* (angående pension för teckningsläraren P. C. W. Klein):

af herrar *C. Lundeberg, A. G. L. Billing, K. Bohnstedt, I. Wijk,* grefve *F. Wachtmeister* och *S. G. von Friesen,* hvilka ansett, att utskottet bort hemställa om att Kongl. Maj:ts förslag måtte af Riksdagen oförändradt bifallas;

vid *punkten 20:o* (angående pension för e. o. professorn J. M. Sundén):

af herrar *C. Lundeberg, A. G. L. Billing, I. Wijk,* grefve *F. Wachtmeister, T. Nyström* och *S. G. von Friesen,* hvilka yrkat, att utskottet skulle hemställa om Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts förslag i ämnet;

af herrar *K. Bohnstedt,* friherre *F. W. von Otter* och *F. E. Pettersson* mot utskottets motivering;

vid *punkten 21:o* (angående pension åt f. d. regementsläkaren A. F. Ståls enka):

af herrar *O. Jonsson, H. Andersson, A. P. Danielson, S. G. von Friesen, L. Jönsson, K. A. Kihlberg, P. Pehrsson, C. Persson, I. Månsson, P. G. Näslund, N. Petersson* och *L. P. Mallmin,* som ansett utskottet böra hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej måtte af Riksdagen bifallas;

vid *punkten 22:o* (angående pension för läroverksadjunkten B. F. J. Åboms enka och barn):

af herrar *O. Jonsson, H. Andersson, K. A. Kihlberg, P. Pehrsson, C. Persson* och *P. G. Näslund,* som yrkat, att utskottet bort hemställa,

att Kongl. Maj:ts framställning måtte af Riksdagen afslås;

vid *punkten 23:o* (angående pension för konsistorienotarien E. R. Henschen):

af herrar *C. Lundeberg, A. G. L. Billing, K. Bohnstedt, N. Fosser,* friherre *F. W. von Otter, I. Wijk, F. E. Pettersson, C. U. S. Lybeck,* grefve *F. Wachtmeister* och *S. Tham:*

»Då Riksdagen under likartade förhållanden år 1877 beviljade åt konsistorienotarien S. Friedleiff en årlig pension af 3,000 kronor, och med hänsyn jemväl till öfriga i motionen anförda skäl, anse vi, att en dylik pension jemväl må åt Henschen beviljas, och att utskottet följaktligen bort hemställa,

att den ifrågavarande motionen må på det sätt bifallas, att notarien hos domkapitlet i Upsala Erik Rudolf Henschen må förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från konsistorienotariebefattningen varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid uppbära årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 3,000 kronor»;

vid *punkten 26:o, mom. b* (angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om förslag till åtgärder för åstadkommande af minskning i kostnaderna för arméns pensionering):

af herr *F. E. Pettersson;*

af herr *L. Jönsson.*

Det skulle här antecknas, att herrar *I. Kerfstedt, H. P. P. Tamm, G. D. R. Tornerhjelm, E. Fränckel* och *O. Erickson* icke deltagit i förestående hufvudtitels behandling inom utskottet.

Bil. Litt. A.

Allmänna indragningsstaten.

	Kronor.	ö.
Ny anvisning.		
Länsmannen i Seminghundra härad af Stockholms läns vestra fögderi Gustaf Theodor Brundin, fyllnadspension	400	—
Förra sjuksköterskan vid statens jernvägsbyggnader, enkan Brita Kajsa Andersson, pension	200	—
Häradsskrifvaren i Skara fögderi af Skaraborgs län Israel Walter Melén, fyllnadspension	1,100	—
Länsmannen i Södra Möre härads södra distrikt af Kalmar län Johan Fredrik Klefbouhm, fyllnadspension	800	—
Kartografen Carl Edvard Dahlman, pension	1,600	—
Lektorn vid allmänna läroverket i Luleå August Valfrid Lönnegren, pension	1,500	—
Adjunkten vid allmänna läroverket i Nyköping Claës Johan Emil Aurell, pension	1,000	—
Läraren i teckning vid allmänna läroverket i Malmö Peder Caspar William Klein, pension	900	—
Vaktmästaren vid tekniska högskolans fackskola för bergsvetenskap F. O. Söderbergs enka Margareta Elisabet Söderberg, född Thorslund, pension	200	—
Vaktmästaren vid nationalmuseum Johan Hagström, pension	500	—
Vaktmästaren vid musikaliska akademien Gustaf Andersson, pension	500	—
Adjunkten vid folkskolelärareseminariet i Göteborg Johan Lind, pension	2,000	—
Lärarinnan i teckning vid folkskolelärarinneseminariet i Stockholm Emma Amalia Nyberg	400	—
Understöd åt f. d. folkskolelärare, som tagit afsked före år 1867	10,000	—
F. d. regementsläkaren A. F. Ståls enka Charlotta Theresia Stål, född Petterson, tilläggspension	360	—
Adjunkten vid allmänna läroverket i Vestervik B. F. J. Åboms enka Ida Åbom, född Kræmer, pension	200	—
Summa	21,660	—

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1896 års riksstat anslår:						
Anvisning i kontant.		Ersättning för indragen indelning m. m på *förslag*.		Summa		
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
						Pensions- och
						A. **Pensions-**
112,286	—	——	—	112,286	—	Civilstatens pensionskassa:
						Pensionsstaten för civile embets- och tjenstemän .....
						Dito, för deras enkor och omyndiga barn .....
						Ersättning för mistade löneinnehållningar .....
						Dito för nådårs- och begrafningshjelpsbesparingar.....
						För pensionering af kommissionslandtmätare jemte deras
						För dito af tjenstemän och betjente vid skogsstaten och
						För dito af föreståndare, lärare och betjente vid tekniska
						För dito af embets- och tjenstemän samt betjente vid väg-
						på ordinarie stat äfvensom af deras enkor och barn .....
100,428	—	——	—	100,428	—	Arméns pensionskassa:
						Ersättning för mistade löneinnehållningar .....
						Dito för nådårs- och begrafningshjelpsbesparingar.....
						Bidrag till pensionering af enkor och barn efter befäl och
243,640	—	——	—	243,640	—	Vadstena krigsmanshuskassa .....
219,470	—	——	—	219,470	—	Flottans pensionskassa:
						Ersättning för mistade inkomster:
						Till pensionsfonden.....
						» gratialfonden.....
						Till pensionering af flottans befäl och underbefäl med veder-
						belopp.....
						Ökas med .....
						Till pensionering af flottans och lotsverkets gemenskap
						å f. d. timmermans- och handtverksstaterna inrättade
T:pt 675,824	—	——	—	675,824	—	

Litt. B.

riksstatens Nionde hufvudtitel.

indragningsstaterna.			Förslag till blifvande riksstat:					
			Anvisning i kontant.		Ersättning för indragen indelning m. m. på *förslag*.		Summa.	
staten.			Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
.....		37,500: —						
.....		45,000: —						
.....		2,246: —						
.....		6,540: —						
enkor och barn		7,200: —						
skogsskolorna		9,000: —						
högskolan		3,500: —						
och vattenbyggnadsstyrelsen, hvilka uppbära lön		1,300: —	112,286	—	——	—	112,286	—
.....		4,640: —						
.....		28,080: —						
underbefäl med vederlikar		67,708: —	100,428	—	——	—	100,428	—
.....			243,640	—	——	—	243,640	—
.....	36,320: —							
.....	16,650: —	52,970: —						
likar, *förslagsanslag*. Nuvarande	100,000: —							
.....	170,000: —	270,000: —						
(deraf högst 9,030 kronor till den för daglönare invalidstat), *förslagsanslag*		66,500: —	389,470	—	——	—	389,470	—
		Transport	845,824	—	——	—	845,824	—

	1896 års riksstat anslår:						
	Anvisning i kontant.		**Ersättning för indragen indelning m. m. på *förslag*.**		**Summa.**		
	Kronor.	ö.	**Kronor.**	ö.	**Kronor.**	ö.	
T:pt	675,824	—	——	—	675,824	—	
	60,350	—	——	—	60,350	—	Invalidhusfonden .....
	4,000	—	——	—	4,000	—	För blesserade öfver- och underofficerare, *reservationsanslag*
	78,000	—	——	—	78,000	—	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt att af tullmedlen
	69,851	—	——	—	69,851	—	Bidrag till pensionering af enkor och barn efter lärare vid
	357,373	—	——	—	357,373	—	Bidrag till folkskolelärares pensionering .....
	63,500	—	——	—	63,500	—	Bidrag till folkskolelärarnes enke- och pupillkassa .....
	6,000	—	——	—	6,000	—	Bidrag till kongl. teaterns pensionskassor.....
S:gr	1,314,898	—	——	—	1,314,898	—	
							B. **Allmänna**
	1,800,542	—	600	—	1,801,142	—	Till diverse föremål, *förslagsanslag* .....
S:a	3,115,440	—	600	—	3,116,040	—	

	Förslag till blifvande riksstat:					
	Anvisning i kontant.		Ersättning för indragen indelning m. m. på *förslag*.		Summa.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	845,824	—	—	—	845,824	—
.....	60,350	—	—	—	60,350	—
.....	4,000	—	—	—	4,000	—
direkt utgå, *förslagsanslag*	78,000	—	—	—	78,000	—
allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.	69,851	—	—	—	69,851	—
.....	357,373	—	—	—	357,373	—
.....	63,500	—	—	—	63,500	—
.....	6,000	—	—	—	6,000	—
S:gr	1,484,898	—	—	—	1,484,898	—
indragningsstaten.						
.....	1,800,542	—	600	—	1,801,142	—
Summa	3,285,440	—	600	—	3,286,040	—

Bil. Litt. C.

Tabell öfver extra ordinarie anslag under riksstatens Nionde hufvudtitel.

	Kronor.	ö.
Pensionsstaten.		
För upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner, *förslagsanslag*	1,540,000	—

Stockholm, Associations-Boktryckeriet, 1896.

Rättelse

i Statsutskottets utlåtande n:o 10.

Sid. 33, andra stycket uppifrån, rad 1, *står:* (n:o 137)
läs: (n:o 131)